

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 82 · 16. mai
Sesjonen 2023–2024

Møte torsdag den 16. mai 2024 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 82):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en ny arealpolitikk for å stanse nedbygging av norsk natur (Innst. 313 S (2023–2024), jf. Dokument 8:76 S (2023–2024))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wettrhus Thorsvik om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe (Innst. 286 S (2023–2024), jf. Dokument 8:90 S (2023–2024))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i svalbardmiljøloven (beskyttelse av sjøfugl og isbjørn, overtredelsesgebyr, opprydding m.m.) (Innst. 281 L (2023–2024), jf. Prop. 47 L (2023–2024))
4. Referat

Presidenten [10:00:21]: Det foreligger fem permisjonssøknader:

- fra representantene Jan Tore Sanner, Per Vidar Kjølmoe og André N. Skjelstad om permisjon i tiden fra og med 21. til og med 31. mai – alle for å delta på strategisk krisehåndteringskurs ved Forsvarets høyskole
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sverre Myrli tirsdag 21. mai for å delta på konferanse om kunstig intelligens i regi av OSSEs parlamentarikerforsamling i Lisboa, Portugal
- fra Høyres stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Erlend Larsen tirsdag 21. mai
Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Nord-Trøndelag, Guro Holm *Skillingstad*, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget i tiden fra og med 21. til og med 27. mai under representanten André N. Skjelstads permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
  - For Akershus: Tore Grobæk *Vamraak* 21.–30. mai og Tobias Hangaard *Linge* 21. mai
  - For Møre og Romsdal: Berit Tønnesen 21.–30. mai

For Nord-Trøndelag: Torgrim Hogstad *Hallem* 21.–23. mai og Guro Holm *Skillingstad* 28.–30. mai

For Vestfold: Henning *Wold* 21. mai

Presidenten [10:01:33]: Representanten Gisle Meininger Saudland vil framsette et representantforslag.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [10:01:49]: På vegne av stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, Erlend Wiborg, Silje Hjemdal og meg selv ønsker jeg å fremme et forslag om en rask etablering av en kompensasjonsordning for oljearbeidere fra pionertiden.

Presidenten [10:02:08]: Representanten Ingrid Fiskaa vil framsette et representantforslag.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:02:21]: På vegner av representantane Andreas Sjalg Unneland, Audun Lysbakken, Kirsti Bergstø og meg sjølv vil eg gjerne fremja eit representantforslag om rammene for Etterretningstena.

Presidenten [10:02:34]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:41]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en ny arealpolitikk for å stanse nedbygging av norsk natur (Innst. 313 S (2023–2024), jf. Dokument 8:76 S (2023–2024))

Presidenten [10:02:59]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mudassar Kapur (H) [10:03:31] (ordfører for saken): Jeg vil begynne med å takke komiteen for samarbeidet. Saksgangen er beskrevet i innstillingen, med tanke på høring og svarbrev fra statsråden m.m., så jeg skal ikke gå videre inn i det.

Forslagsstillerne fra Miljøpartiet De Grønne har fremmet 19 forslag i representantforslaget, som omhandler arealpolitikk og å ta vare på natur og naturmangfold. Vi vil i løpet av debatten få høre partienes

egne standpunkter, så jeg vil herfra og ut redegjøre for Høyres.

Høyre mener at det er kommunene som best kjenner til de lokale forholdene og er best egnet til å ta beslutninger som sikrer at naturen blir forvaltet på en god måte. Kommunene har en sentral rolle i arealforvaltningen i Norge og forvalter 83 pst. av landets areal. Gjennom plan- og bygningsloven har de et veldig viktig verktøy for å ta vare på natur og naturmangfold.

Kommuneplanens arealdel er en viktig del av kommunens langsiktige plangrunnlag, og den skal vise sammenhengen mellom samfunnsutviklingen og framtidig arealbruk, og også ivareta ivaretagelsen av viktige naturområder. Solberg-regjeringen foreslo i stortingsmeldingen Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold et pilotprosjekt for å prøve ut bruk av kommunedelplaner som et verktøy for å ta vare på naturmangfold. Pilotprosjektet ble ferdig i 2018, og tilbakemeldingene fra kommunene var bl.a. at en sånn plan gjorde det lettere for kommunen å prioritere innsatsen sin, og at planen gjør arbeidet med naturmangfold mindre personavhengig og mindre sårbart for skifte i administrasjonen. Det er derfor, etter vårt syn, et godt verktøy for å få oversikt over naturmangfoldet i kommunen og prioritere arealbruk og tiltak. Høyre støtter derfor ikke representantforslaget.

Kathrine Kleveland (Sp) [10:06:02]: Bærekraftig forvaltertradisjon og tenking i generasjonsperspektiv er avgjørende når vi snakker om natur- og arealpolitikk. Store geografiske forskjeller gjør at ulike lokalsamfunn har ulike behov.

For Senterpartiet og Arbeiderpartiet står det lokale selvstyret sterkt. Kommunene har og skal ha hovedrollen i arealforvaltningen og legge til rette for en god utvikling i hele Norge.

I de nye planretningslinjene regjeringen sendte på høring i mars, heter det:

«Arealbruken skal tilrettelegge for gode mobilitetsløsninger, redusert transportbehov og redusere tapet av naturmangfold, dyrka mark og friluftsområder. Planleggingen skal legge til rette for tilstrekkelig boligbygging og næringsutvikling.»

Kommunene skal også ha handlingsrom til å kunne bestemme hvor nye boliger skal bygges ut fra lokale forutsetninger. Det er forskjell på pressområdene og resten av landet. I vårt mangfoldige land er jeg glad for at de nye retningslinjene legger opp til en differensiering. Det er med på å sikre at arealpolitikken tar hensyn til lokale forhold.

I regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging oppfordres kommunene til å sette mål for å redusere nedbygging av areal.

Som bonde og senterpartist sitter det sterkt i ryggmargen mål om å overlate jorden til neste generasjon i bedre stand enn da vi overtok den, men da må vi ha jord å overlevere. Jordvern har fulgt meg fra jeg var tenåring og utbygging av nye E18 gjennom bygda ble avgjort. Et av alternativene gikk over jordene våre, men det endte heldigvis i en tunnel oppe i skauen.

Kun 3 pst. av Norges areal er dyrket mark. Matjord er en knapphetsressurs. Nedbygging går ut over matsikkerhet og selvforsyning. Derfor inneholder den nye nasjonale jordvernstrategien et strengere mål for maksimal om-disponering av dyrket jord per år, nå på 2 000 dekar. Jo mindre nedbygging, jo bedre. Alle kommuner bør vurdere om gamle reguleringsplaner som omdisponerer matjord, men ikke er utbygd, kan tilbakeføres til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift.

Også framover må vi bruke natur. Arealpolitikk er krevende avveininger. Naturverdier stilles opp mot matjord, som stilles opp mot behovet for hus, samferdsel og arbeidsplasser. I Senterpartiet og Arbeiderpartiet er vi opptatt av sterkt lokalt selvstyre og hegner om at planarbeid og planlegging er en kommunal oppgave.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:09:11]: Først vil eg takke MDG, som har fremja dette forslaget. Det er svært viktig at Stortinget diskuterer korleis ein skal ta betre vare på naturen framover, for det hastar å ta grep, og det skal skje innanfor det kommunale sjølvstyret. Naturen forsyner oss med mat, medisinar, vatn og rein luft, og intakt natur dempar flaum. Å ta vare på natur er difor å ta vare på livet, oss sjølve og våre etterkomarar.

Verda står midt i ei natur- og klimakrise. Dei faglege rapportane frå FNs naturpanel og FNs klimapanel er tydelege. Vi kan ikkje fortsetje å stykkje opp og byggje ned, bit for bit, slik vi har gjort. Arealbruksendringar er den største trusselen mot livet på jorda. Berre i mi levetid har vi tapt 50 pst. av alle ville artar, og tap av leveområde og endring av måten vi brukar areala på, er den viktigaste årsaka.

Frå 2013 til 2018 blei inngrepsfri natur redusert med 630 km². Strandsona blei redusert med 66 km² frå 2005 til 2021. I perioden 1990 til 2019 – det er kort tid – blei det bygt ned 15 000 km² landområde, tilsvarande 7 000 fotballbanar i året. 75 pst. av områda som blir bygde ned, er skog. Det meste av utbygginga skuldast bustader, fritidsbustader og vegbygging, men store nye vindkraftverk har dei siste åra gjort store inngrep og stykkja opp enorme naturområde i Noreg. Utbygginga frå 1990 til 2019 hadde også stor negativ klimaeffekt og førte til gjennomsnittlege utslepp på 2,1 millionar tonn, ut frå Miljødirektoratet sine utrekningar. Det vi veit no, er at natur på den nordlege halvkula er særleg viktig som karbonlager.

Noreg slutta seg til naturavtalen til FN om å verne 30 pst. og restaurere 30 pst. natur. Vi føreslår difor at ein må fylgje opp dette i den planen regjeringa har varsla skal kome. Vi føreslår også at det bør innførast eit prinsipp om arealnøytralitet i arealforvaltninga i kommunane innan 2027.

Vi må ta betre vare på naturen. Eg trur at naturtapet ofte skjer fordi vi ikkje har tenkt over konsekvensane, men no kjenner vi konsekvensane, og desse konsekvensane må gjere at vi endrar kurs.

– Med dette tek eg opp forslaga frå SV og Raudt.

Presidenten [10:12:01]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [10:12:18]: De største problemene verden står overfor, er global oppvarming og tap av natur. Vi har inngått internasjonale avtaler om hvordan vi skal ivareta naturen bedre, og dette må nå gjøres i et voldsomt tempo. I 2030 skal vi være i en helt annen situasjon enn vi er i i dag. Vi har inngått en naturavtale, Kunming–Montreal-avtalen, der vi har forpliktet oss til 30 pst. vern, 30 pst. restaurering og å stoppe naturødeleggende subsidiering – alt innen 2030. For meg er det underlig at regjeringspartiene, og også andre partier, ikke tydelig sier at dette skal komme i den stortingsmeldingen som de legger fram til høsten, for der må det vises hvordan vi skal nå disse målene.

I tillegg: I klimaavtalen vi inngikk med EU i 2019, er det også en betydelig del som går på arealbruk, arealbruksendring og skog. Der har EU strammet inn sine mål: De skal kutte 55 pst. Vi har meldt til FN at vi også skal kutte 55 pst., sammen med EU, men vi har ikke fått den forsterkede saken fra regjeringen ennå. Også der er det arealbruk, arealbruksendring og skog, hvor vi skal nå målet om ikke å ha utslipp allerede i 2030. En må ha vesentlig sterkere virkemidler enn det regjeringen har kommet med til nå.

I Glasgow, på klimatoppmøtet i 2021, sluttet Norge seg til mer enn 100 andre land og forpliktet oss til å stoppe avskoging innen 2030. Det må da også gjelde i Norge hvis vi skal følge opp og gjøre dette sammen med de andre landene. Vi kan ikke bare peke på utlandet. Vi må også levere vår del. Stortingsmeldingen om natur må ta tak i dette, og det må være store endringer allerede i 2030. Den bit-for-bit-nedbyggingen som har fått pågå lenge i Norge, og som har blitt godt synliggjort av NRK nå i år, må ta slutt, og vi må verne de viktige naturområdene, og vi må stoppe denne nedbyggingen av natur. Ivaretagelse av de viktige artene må sikres, og at vi heller ikke ødelegger mer enn vi ivaretar. De signalene regjeringen foreløpig har gitt, er ikke sterke nok. De fortsetter noenlunde som før, med litt mer føringer til kommunene, men det må være et tydelig nasjonalt ansvar.

Med dette vil Venstre slutte seg til alle de tolv forslagene som foreligger i saken. Så ser jeg at det også er mange enkeltforslag fra Miljøpartiet De Grønne, som vi også vil slutte oss til flere av, men det må jeg komme tilbake til mer presist.

Mani Hussaini (A) [10:15:45]: For Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen skal klima og natur være rammen rundt all vår politikk, og det mener jeg vi har levert på fra dag én i regjeringskontorene. Norge var en viktig pådriver for å få i land naturavtalen i Montreal, og Norge var en pådriver for de ulike målene, bl.a. målet om vern og bevaring av 30 pst. land og 30 pst. hav.

Så hører jeg at opposisjonen er veldig utålmodig på vegne av regjeringen. Jeg mener at med flere av de forslagene som fremmes her, slår man inn åpne dører. Andre punkter dreier seg om det det er stor uenighet om, nemlig om hvor mye makt kommunene skal ha. Jeg er veldig glad for at vår regjering sier at vi ikke skal tvinge kommunene til å ta naturvalg, men at vi skal hjelpe kommunene og gi kommunene verktøy for å kunne gjennomføre gode vedtak. Jeg har knapt møtt noen kommunestyrepolitikere som uhemmet ønsker å bygge ned egen natur, men jeg har møtt veldig mange kommunestyrepolitikere som sier at de trenger verktøy. De trenger kunnskap og «planvask». Derfor er jeg veldig glad for at regjeringen vår har bevilget penger til å gjennomføre disse «planvaskene». Vi har varslet at det kommer en naturmelding – stortingsmelding – til høsten, der vi skal introdusere flere nye verktøy, bl.a. arealregnskap eller naturregnskap. Hvis vi vet hva vi har, tror jeg også det blir lettere å ta vare på og bevare det.

Så er det ulike forslag om arealnøytralitet. Det er et helt nytt begrep, og bl.a. mange arbeiderpartistyrte kommuner har innført dette i sine kommuner – med stort hell. Min egen kommune, Nordre Follo, har greid å gjøre dette i samarbeid med næringsliv og interesseorganisasjoner, og man har greid å vise hvordan man – når man samarbeider og ikke blir tvunget – kan ta bedre vare på naturen.

Jeg gleder meg, 2024 blir et viktig år for naturen, men det må skje i lag med kommunene, ikke uten kommunene.

Une Bastholm (MDG) [10:18:30]: Det hjelper lite med globale naturavtaler hvis vi ikke har tenkt å følge dem opp hjemme. Et areal tilsvarende tre ganger Mjøsas overflate er bygd ned på fem år. Utbyggere får herje i rødlistede naturtyper i inngrepsfri natur, i myr, i strandsonen, i vassdrag og i villreinområder. Vi vet at 4 000 km² med landjord er planlagt nedbygd, en fjerdedel av det er til hytter. Norsk naturpolitikk er rett og slett herreløs, den er naiv, og den er ute av kontroll. Og mangelen på kontroll er resultatet av en villet politikk

fra vekslende regjeringer. Det må Stortinget nå innse. Det er en politikk der staten tar mindre og mindre ansvar, der man overlater til hver enkelt kommune å beskytte nasjonale naturverdier, samtidig som de må konkurrere om arbeidsplasser og investeringer for å kunne finansiere sykehjemsplasser, ungdomstilbud og alt det andre viktige som kommunene har ansvar for. Denne målrettede ansvarsfraskrivelsen startet under regjeringen Solberg, og den har fortsatt under regjeringen Støre. For hva er det som står i Hurdalsplattformen? Jo, det står f.eks. at naturen skal være rammen for all politikk, men det står også at statlige innsigelser i arealpolitikken må bli færre. Dette er en oppskrift på allmenningens tragedie for norsk natur. Derfor har Miljøpartiet De Grønne lagt fram en naturplan for Stortinget og flere forslag for en samlet endring av arealpolitikken. Den består av tre hovedprinsipper.

For det første må vi håndheve politikken Stortinget allerede har vedtatt. Vi har f.eks. i mange tiår hatt forbud mot å bygge i strandsonen og på matjord, men disse forbudene ignoreres systematisk. Det foreslår vi å rydde opp i.

For det andre må vi bestemme oss for at vi skal slutte med tap av natur. Vi foreslår å innføre arealnøytralitet som ramme for kommunene, og sånn kan vi beholde lokal styring samtidig som vi stanser tapet av natur.

For det tredje må vi begynne å vinne tilbake noe av dyrelivet som er tapt. Vi foreslår å sette i gang et omfattende arbeid for å restaurere natur. Vi skal ha mer fuglesang i nærsbogen, mer fisk i fjorden og mer rype i fjellet.

Stortingsflertallet sier nei til alle de 19 forslagene i Miljøpartiet De Grønnes naturplan. Det er trist, og det er i strid med det folk flest ønsker, for folk ønsker å se reelle endringer på bakken. Nesten to av tre nordmenn mener det bygges for mye i naturen. Vi har selvsagt merket oss at regjeringen varsler en handlingsplan for natur, men siden den har tatt veldig lang tid, blir den antakelig ikke behandlet før til vinteren, og da kommer vi ikke i gang med skikkelige tiltak før stortingsperioden er over.

Til slutt må jeg få takke Rødt og SV som har løftet veldig mange av Miljøpartiet De Grønnes forslag i komiteen, og jeg vil også ta opp forslagene nr. 13–21, som vi har i denne saken.

Presidenten [10:21:32]: Representanten Une Bastholm har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Erling Sande [10:21:46]: Korleis vi brukar areala våre, kjem alltid å skape debatt. Kvar skal vi bygge skular, kvar skal vi skape arbeidsplassar, og kvar skal vi ta ekstra omsyn til naturen vår? Eg meiner at det er ein styrke for Noreg at desse debattane blir tekne i kommunestyra rundt om i Noreg, av folk som kjenner dei lokale forholda, og av folk som skal leve vidare i lokalsamfunna sine, for Noreg ser ulikt ut.

Enkelte parti i denne salen tek til orde for ei sterkare statleg overstyring i arealpolitikken. Der vil eg nytte anledninga her og no til å seie at det er eg ueinig i. Vi må slå ring rundt det lokale sjølvstyret, men vi skal gje gode verktøy og god hjelp til kommunane i utforminga av arealpolitikken.

Det må vere meir rom for å bruke areal til eksempelvis næringsutvikling og bustadbygging i eit område der det ikkje er press, enn i eit pressområde. Det er forskjell på Overhalla og Oslo. Difor har regjeringa i forslaget vårt til nye statlege planretningslinjer for arealbruk og mobilitet lagt opp til at ein skil mellom pressområde og distriktsområde, og slik sett følgjer ein opp målet til regjeringa om at arealpolitikken må vere tilpassa dei lokale forholda og leggje til rette for vekst og utvikling i heile landet vårt.

Samtidig jobbar regjeringa langs fleire spor for å styrkje omsynet til natur i planlegginga. Vi la nyleg fram ei stortingsmelding om villrein, og seinare i år vil vi kome tilbake til Stortinget med ei konkret oppfølging av den globale naturavtalen i ei ny melding om naturmangfald.

Eg meiner òg at noko av det viktigaste vi kan gjere for at kommunane skal kunne løyse dei krevjande oppgåvene dei står overfor i arealplanlegginga, er å gje god rettleiing og eit godt kunnskapsgrunnlag. Den kompetansen som vi finn i ulike delar av staten, er svært stor, og han må i langt større grad enn i dag bli nytta til å gje kommunane god rettleiing i tidleg fase i t.d. arealplanlegginga.

Eg har god tiltru til at kommunane vil ta omsyn til natur og klima framover. Samtidig skal vi utvikle gode lokalsamfunn i heile landet vårt. Det er ikkje slik at lokalpolitikarar ikkje bryr seg om natur, ikkje bryr seg om matjord, ikkje bryr seg om korleis lokalsamfunna deira ser ut. Sjølv sagt gjer dei det, og det har ført til gode debattar rundt om i kommunestyra våre. Dei lokale politikarane har gode føresetnader for å utvikle akkurat sine lokalsamfunn, også med omsyn til natur.

Presidenten [10:24:30]: Det blir replikkordskifte.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:24:45]: Det lokale sjølvstyret er sjølv sagt viktig, og plan- og bygningslova er verktøyet kommunen har for å styre arealpolitikken. Men det er også ei erfaring etter at naturmangfaldslova kom i 2009, at ho ikkje har avgrensa denne utbygginga noko særleg. Tvert imot, me har hatt ei rekordstor utbygging i naturområde i Noreg desse åra etterpå.

Eg vil spørje statsråden om regjeringa vurderer å styrkje omsynet til natur i plan- og bygningslova for å møte denne utfordringa?

Statsråd Erling Sande [10:25:30]: Det er viktig, som representanten Kjerstad er inne på, at plan- og byg-

ningslova, dannar nokre viktige, gode rammer. Der er òg omsynet til natur og matjord viktig. Eg har berre lyst til å vise til at regjeringa nettopp har løfta fram desse viktige omsyna. Vi gjer det også i dei statlege planretningsslinene, vi gjer det i forventningane til kommunane. På den måten gjev vi styringssignal, sjølv om det er kommunane som skal vedta arealplanane sine.

Eg har lyst til å seie at det er ikkje slik at Noreg er på veg utfor stupet i politikken når det gjeld å ta vare på natur, som ein av og til kan få inntrykk av. Om ein ser stort på det, tek ein faktisk i dag, kontra for 20 og 30 år sidan, eit langt større omsyn til naturen i arealforvaltninga, sjølvstøtt fordi det er nødvendig. Vi har verna stadig større areal, og vi tek i større grad vare på naturen vår enn vi har gjort historisk.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:26:32]: Eg takkar for svaret. Eg er kanskje ikkje heilt einig i at vi lukkast så godt med akkurat det å ta vare på natur og ikkje minst omsynet til natur ved bruk av natur sterkt nok i dag.

Eg lurar på om statsråden og regjeringa vurderer korleis ein skal premiere kommunar som forvaltar store naturområde sterkare framover? I dag er det slik at den kommunen som byggjer ned, den som legg ut tomter, den som startar ei næringsverksemd på store område med industri osv., får ganske store inntekter av det, medan dei som forvaltar nasjonalparker, villreinområde og som har eit enormt ansvar for desse områda, sit på mange måtar igjen som taparen fordi det ikkje gjev nokon økonomisk gevinst. Vil statsråden vurdere å innføre ein grøn kommunenøkkel for å møte dette?

Statsråd Erling Sande [10:27:39]: Fyrst har eg lyst til å peike på at mykje av den utbygginga som skjer i kommunal regi, eller der drivkrafta fyrst og fremst er kommunal, dreiar seg om infrastruktur som vi treng i fellesskapen vår. Det kan vere ein skule som må byggjast, eller ein må utvide den gamle, det kan vere ein omsorgsbustad, det kan vere ein lokal veg. Samtidig skjer det nokre store utbyggingar også, men det skjer vitterleg også nokre store utbyggingar i statleg regi – store veganelegg eller energianlegg, som vi treng for at fellesskapen skal ha meir rein kraft, som eitt eksempel. Det betyr difor at det å peike på kommunane når det gjeld utfordringane for areala, blir heller ikkje heilt rettferdig. Det som er viktig for oss som fellesskap, trur eg, er å gje kommunane gode verktoy i planlegginga si, slik at dei kan ta desse avvegningane – når er det riktig å byggje ut og når er det riktig å seie nei, dette området skal vere fritt for utbygging.

Ola Elvestuen (V) [10:28:57]: Det er mange av oss som tidlegare har sittet i kommunestyret og foretatt disse avveiningene. Men når det gjelder de internasjonale

avtalene, er det regjeringen som har skrevet under på dem, det er regjeringen som har sluttet seg til Montrealavtalen, det er regjeringen og Stortinget som har sluttet seg til klimaavtalen med EU, og det er regjeringen som har inngått en enighet om at man skal slutte med avskoging. Så mitt spørsmål er ganske enkelt: Vil regjeringen da ta ansvar for at vi når målene om 30 pst. vern og 30 pst. restaurering, og at vi slutter med naturødeleggende subsidier? Vil regjeringen gjøre dette og sørge for at vi når disse målene, eller vil målene nås gjennom at det er summen av beslutninger i kommunene som er avgjørende?

Statsråd Erling Sande [10:29:47]: Eg trur eg sa litt om det i innlegget mitt. Vi har varsla – no sit jo også miljøministeren i salen – at vi vil kome tilbake til Stortinget med vår oppfølging av avtalen gjennom ei ny melding om naturmangfald. Så det kjem Stortinget til å få moglegheit til å følgje opp.

Vi må jobbe langs fleire spor, slik at vi sikrar at vi får god arealforvaltning rundt om i heile landet vårt i tida som kjem. Det er difor vi brukar og vidareutviklar dei verktoya vi har på det området: for å gje kommunepolitikarane gode verktoy i si arealforvaltning for både å ta vare på natur, og også sikre det som er ei nødvendig utvikling av dei ulike lokalsamfunna.

Ola Elvestuen (V) [10:30:34]: Stortinget vil få muligheten til å gjøre de avveiningene, men spørsmålet er: Vil regjeringen legge inn den tydelige målsettingen om 30 pst. vern, eller skal det være avhengig av kommunenes beslutninger om de tilslutter seg dette? Til havs: Vil vi få definert de 30 pst. av havområdene som skal meldes inn, som skal vernes etter Kunming-Montrealavtalen? Det lå ikke i den havforvaltningsmeldingen som vi har fått.

Vil vi få disse definisjonene fra regjeringens side, og også hvordan målene skal nås, eller vil det bare være føringer, og så ender det opp med at det likevel er summen av kommunale behandlinger som avgjør om vi når målene?

Statsråd Erling Sande [10:31:24]: Eg veit ikkje kor mange gonger eg skal gjenta det, men Stortinget vil få anledning til å drøfte dette i forbindelse med den saka som kjem til Stortinget, som eg no har omtalt to gonger.

Det er sjølvstøtt slik at nasjonal politikk blir utforma av regjering og storting, men det er samtidig viktig å understreke frå min ståstad at denne regjeringa kjem til å stå opp for det lokale sjølvstyret, for det er viktig at folk rundt om i lokalsamfunna er med og utformar sitt areal. Rammene er lagde i plan- og bygningslova, og det er det som er viktig. Eg har også understreka det fleire gonger: Det er ikkje slik at desse politikarane er ufornuftige på

nokon måte. Tvert om ser vi eit stort ansvar for naturområdet i debattane rundt om i kommunestyra i landet vårt.

Une Bastholm (MDG) [10:32:27]: Det er selvfølgelig riktig at arealpolitikken har endret seg de siste ti årene. Problemet er bare at hvis man er kaptein på Titanic og styrer mot et isfjell, holder det ikke å senke tempoet, man må endre kursen. Denne regjeringen har ikke gjort noen ting for å etablere nye skranker, nye terskler i arealpolitikken, men kommer med forventninger til kommunene med mange nye «bør» – det i en situasjon hvor mange kommuner har en anstrengt økonomi og sliter med å levere helt grunnleggende velferdstilbud til sine innbyggere og selvfølgelig ønsker arbeidsplasser og næringsliv.

I Hurdalsplattformen til regjeringen står det både at naturen skal være ramme for all politikk, og at statsforvalterne bør blande seg mindre inn i hvordan kommunene driver f.eks. arealpolitikken. Hvilken av de to er viktigst for regjeringen?

Statsråd Erling Sande [10:33:26]: La meg begynne med å peike på det som også representanten Bastholm tok opp i sitt innlegg, der ho tok utgangspunkt i motsegn, at færre motsegn betyr dårlegare naturvern. Det er eg ueinig i. Motsegn seier noko om konfliktnivået. Det er ein fordel for alle partar at vi har få motsegn. Det betyr at ein har hatt gode prosessar i starten, gode prosessar lokalt, og at kommunane har fått god rettleiing.

Eg har berre igjen lyst til å understreke at eg trur det inntrykket som av og til sit igjen etter dei debattane vi har i dette rom, er at lokalpolitikarane berre sit og trippar etter å leggje heile kommunen sin under asfalt. Det er jo ikkje slik. Det er gode diskusjonar, motførestillingar og avvegingar mellom viktige samfunnsomsyn på den eine sida og natur på den andre. Det skjer dagleg rundt om i alle landets kommunar, og vi må heile tida utvikle det verktoyte kommunepolitikarane har inn i dei avvegingane.

Une Bastholm (MDG) [10:34:31]: Dette er jeg fullstendig klar over, og Miljøpartiet De Grønne sitter i veldig mange av de debattene i kommunestyrene. Problemet er bare at realiteten der ute er at 4 000 km² med landjord er planlagt nedbygd, og en fjerdedel av det er hyttebygging. Realiteten der ute er at naturen taper i veldig mange av de debattene, og det må jo være noen grunner til det.

Denne debatten handler ikke om hvor mye selvråderett kommunene skal ha; det handler om at akkurat som i helsepolitikken og sosialpolitikken, har vi en arbeidsdeling mellom stat, fylkeskommune og kommune. Jeg tror det vil hjelpe mange kommunestyrepresten-

tanter om man f.eks. har et prinsipp om arealnøytralitet som gjør at de prioriterer innenfor noen arealer som man velger å nedbygge, istedenfor at det hele tiden er en ny debatt med nye interesser for de jomfruelige arealene. Problemet er at naturen ikke kan bygges ned flere ganger. Har man bygd den ned én gang, er det veldig vanskelig å restaurere den tilbake.

Ser statsråden disse dilemmaene?

Statsråd Erling Sande [10:35:35]: Arealnøytralitetsmål eller -vedtak kan ein kommune gjere i dag viss ein finn ut at det er rett for sin kommune, men eg skal peike på nokre dilemma som oppstår viss ein pålegg alle kommunar å vera arealnøytrale. La oss seie at fellesskapen i nokre tilfelle kan ha behov for fornybar kraft. Det må jo også liggje ein plass. Vil ein då påleggje kommunar å ta ut anna areal som er brukt til andre ting når ein skal realisere slike anlegg? Eg berre viser til desse avvegingane. Det er lett å seie arealnøytralitet, men å innføre eit sånt prinsipp vil ha nokre ganske store konsekvensar, som eg – iallfall ikkje per no – er klar for å seie at er ok å seie ja til over bordet.

Une Bastholm (MDG) [10:36:20]: Det er synd at regjeringen nå rygger litt bort fra et mål de har vært veldig tydelige på, som er arealnøytralitet. Regjeringen har vært høyt ute og sagt at dette er et mål vi skal få til. Men hvis det ikke skal gjelde i kommunene, blir det veldig vanskelig, fordi alt areal i Norge ligger i en kommunene, og kommunene er planmyndighet og gjør de reelle valgene på bakken. Jeg er enig i at det er fint å få ned konfliktnivået, men hvis staten i tillegg skal blande seg mindre og man skal ha færre innsigelser, har vi et problem, for realiteten der ute er at det bygges ned mer og mer. Til og med i den mest verdifulle naturskogen taper vi 1 pst. hvert år. Vi har reelle utfordringer med å følge opp den naturavtalen som Norge har vedtatt, fordi det ikke er noen vilje til å se på systemendringer i arealpolitikken. Vi vet hvem som taper på det; det er naturen, og det er framtidige generasjoner, som skal ha rett på samme tilgang til en intakt natur og miljø som det vår generasjon har.

Vil vi overhodet se noen endring i arealpolitikken fra regjeringen?

Statsråd Erling Sande [10:37:26]: Fyrst: Det er ganske stor forskjell på å ha nasjonale mål for å avgrense arealbruk og det å setje eit krav om arealnøytralitet i kvar enkelt kommune. Eg håpar at også Miljøpartiet Dei Grøne ser at det er ein reell forskjell der.

Det er jo ikkje sånn at det ikkje er gjort nokon ting. Tvert om har vi statlege planretningsliner ute på høyring no. Der omtalar vi bl.a. hyttebygging over tregrensa som eit av dei områda der vi signaliserer ein meir re-

striktiv kurs, nettopp fordi vi ser at der er det aktuelt å føre ein strammare politikk.

Samtidig seier ein at alle slike retningslinjer, slike verktøy, må ta inn over seg at landet ser veldig forskjellig ut. Der det er høgt press på arealet, må ein vere meir restriktiv med korleis ein brukar arealet, mens der problemet snarare er f.eks. gjengroing, område som har vore brukt, og som går ut av bruk, er det heilt andre moglegheiter for korleis ein kan ta i bruk areal.

Presidenten [10:38:27]: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:38:46]: Det ligg mange forslag til denne saka, og forslaga har ein del nyansar. I vårt forslag om arealnøytralitet ber vi «regjeringen utrede og legge fram forslag om hvordan Norge kan innføre et prinsipp om arealnøytralitet i forvaltningen i kommunene innan utgangen av 2027».

Eg anerkjenner litt det dilemmaet som statsråden var inne på, at det ikkje alltid er mogleg å gjennomføre. Men det er likevel veldig viktig at ein får på plass det prinsippet, for veldig ofte er det så mykje lettare å ta skogen, myra og landbruksjorda enn f.eks. å utnytte eit område der det står eit gammalt nedsarva bygg – det kan til og med vere ein gamal skule som ikkje blir brukt lenger – og utnytte det til utvikling i lokalsamfunnet.

Eg trur mykje av den arealpolitikken som er ført, med svært spreidd busetnad, har stykka opp areala i stor grad. Det vart gjort i si tid fordi ein var redd for brann i klyngjetuna, men eg tenkjer vi har kome til eit punkt no der vi må tenkje på å byggje funksjonelle små sentrum på bygda for å forvalte areala betre.

Vi har også nokre forslag som går på primærnæringane. Eg er sjølv bonde, og eg er også ein bonde som sørgjer over at vipa er blitt borte frå kulturlandskapet. Eg registrerer at talet på fuglar og artar går nedover, og det er ein nøye samanheng med korleis landbruket blir drive, korleis det industrielle landbruket blir drive. Som bonde kjenner eg veldig mange som ønskjer sterkt å kunne drive på ein måte som gjer at dei ikkje forringar det biologiske mangfaldet, men då må vi kanskje fire noko på produktivitetskravet, på effektiviteten, på måten som vi både gjødsler og sprøyter på. Difor har vi eit forslag om at regjeringa skal gjennomføre tiltak for å sikre at naturbaserte næringar, som havbruk, skogbruk og jordbruk, blir drivne i tråd med måla i naturavtalen. Også her må vi sjå på politikk, og det handlar om landbrukspolitikken meir enn arealpolitikken, men dette heng veldig i hop.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [10:41:44]: Når en hører debatten, får en litt følelsen av at det er mange kommu-

ner og lokale kommunerepresentanter rundt om i hele det norske land som raljerer med naturen, og at det handler om å bygge ned mest mulig. Det er ikke tilfellet. Det er mange kommuner i Norge som får en stadig større bevissthet om hvordan de kan forvalte naturen på en bedre måte, og som ønsker å bidra til å utvikle mer bærekraftige løsninger for å ta vare på mer natur. Og det er veldig bra.

Jeg har lyst å vise til Åseral kommune, en liten innlandskommune i Agder fylke, med store heier og fjellområder. Det er bygd mange hytter i Åseral kommune over mange år. Det er en typisk hyttekommune. Kommunen har i en tid kjent på at de må gjøre noe med måten de bygger hyttene på, og måten de bygger ned naturen på, og det samme har grunneierne gjort. For en tid tilbake satte de seg ned sammen og begynte arbeidet med hvordan de skulle møte framtiden.

I 2022 ble Åseral kommune en Gnist-kommune. Gnist er et innovasjonsprogram, særlig rettet mot distriktskommuner, med mål om å få fram bærekraftige og stedstilpassede løsninger knyttet til steds- og næringsutvikling. Resultatet av prosjektet er starten på et omstillingsarbeid i reiselivsdestinasjonen, der målet er flere arbeidsplasser, samtidig som de tar vare på naturen og øker det biologiske mangfoldet. Dette skal de gjøre gjennom stedsutvikling av sentrumsområdet, utvikle støtte- og delefunksjoner, restaurere natur og bygge hytter på nye måter, med et langt mindre avtrykk enn det det tradisjonelt har vært.

Hvorfor nevner jeg dette eksempelet? Jo, fordi det finnes mange av disse eksemplene, og jeg mener, og Senterpartiet mener, at den beste til å forvalte arealene i en kommune er det lokale kommunestyret. De er de første som kjenner på presset om det har blitt for mange hytter eller brukt natur man ikke burde bruke.

Jeg har lyst til å avslutte med å si: Hva kan vi gjøre for kommunene? Hvordan kan vi bistå kommunene? Jo, vi må gi dem verktøy, og det er mange ulike verktøy vi i framtiden kan ta i bruk. Når regjeringen har varslet at det skal komme en naturmelding, og vi skal legge inn disse tiltakene, ja, så handler det om å se ting i en helhet. Det handler om å ha en dialog med de lokale folkevalgte gjennom meldingen som regjeringen har varslet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:44:39]: Jeg vil takke Miljøpartiet De Grønne for at de bringer opp temaet om hvordan vi skal bruke naturen. Det er ganske avgjørende på mange områder. Det som er det viktigste i forslaget, er at en foreslår at en skal verne minst 30 pst. av norsk natur innen 2030.

Natur – hva er det? Jo, det er jord, det er skau, det er utmark, det er ferskvann, det er hav. Hva menes med vern? Jo, slik vern blir forstått i dag, betyr vern å ta area-

lene ut av bruk. Det er altså noen som mener at en kan ta 30 pst. av arealene ut av bruk samtidig som vi kan gjennomføre et grønt skifte. For meg er et grønt skifte at vi har en overgang fra det fossile karbonet til det fornybare karbonet, altså over til fotosyntesens produkter, enten det er på havet, i skauen eller i jorda. Skal vi få til det, må en jo bruke arealene, og det blir altså et spørsmål om hvordan en skal bruke arealene.

Stortinget legger de store linjene for arealbruken. Den kommunale planleggingen følger opp, og innenfor de rammene er det den private eiendomsretten, der den enkelte grunneier – den myndige grunneier, den langsiktige grunneier – gjør sine beslutninger for å ivareta sin næringsvirksomhet.

Skauen omfatter omtrent 40 pst. av det norske arealet. Skaubrukspolitikken er altså i dette spørsmålet utrolig viktig. Det er helt opplagt at den skaubrukspolitikken som ble anlagt for 70 år siden, ikke passer inn i framtida. Vi er nødt til å ha en ny skaubrukspolitikk. Og hva er kjernen i en ny skaubrukspolitikk? Jo, det er skauskjøtsel, det er hvordan vi skjøtter skauen, hvordan vi bruker skauen. Det er andre krav i dag enn det var i 1950. Vi er nødt til å ivareta naturmangfold, vi er nødt til å ivareta flerbrukshensyn, bl.a. friluftsjakter, og vi er nødt til å ivareta at fotosynteseproduksjonen skal bli høyest mulig, slik at vi altså får produsert fornybart karbon, slik at klærne kan være basert på fornybart karbon, ikke fossilt karbon. Da er det helt feil å ta 30 pst. av arealet ut av bruk.

Vi må diskutere hvordan vi skal bruke arealene. Da er det helt presserende at vi får fram noen gode eksempler, basert på den beste naturtypekartleggingen. Vi kartlegger naturverdiene, og så legger vi skaubruksplaner som ivaretar det jeg nå har prøvd å si. Vi må få fram de gode eksemplene, ikke minst i de bynære områdene, slik at vi greier å kombinere dette. Men basis er et lønnsomt skaubruk som produserer grønt karbon, og som ivaretar de langsiktige hensynene.

Siv Mossleth (Sp) [10:47:53]: Langsiktig og ansvarlig forvaltning av natur er utrolig viktig, og som mennesker har vi et veldig stort ansvar for å ta vare på naturen og miljøet. I Senterpartiets program står det helt klart at vekst er ikke å forbruke mer, men å forvalte bedre. Framtiden vår er avhengig av naturens produksjonsevne og at mangfoldet opprettholdes.

Vern er ikke den eneste måten å bevare natur på. Gode forvaltertradisjoner gir som regel et bedre og mer langsiktig vern enn det mer formaliserte vernet. Mye av det biologiske mangfoldet i Norge er avhengig av menneskers bruk. Om lag en tredjedel av de norske artene som er utrydningstruet, hører hjemme i kulturlandskapet – i beiteområder og slåttemark. Derfor er fortsatt

bruk av norsk natur til matproduksjon kjempeviktig for å opprettholde naturmangfoldet og for å sikre leveområder for pollinerende insekter. Det er også veldig viktig å opprettholde en aktiv beiting, også i marginale strøk. Jeg er veldig glad for at vi har fått på plass en god jordbruksavtale i dag.

Senterpartiet står i en tradisjon som mener at ressursene best møtes gjennom bærekraftig bruk. Vi kan ikke bare frede oss fram til en bærekraftig utvikling, vi må ha en fornuftig bruk av naturen. Folkelig deltakelse og engasjement er en av bærebjelkene i vår miljøpolitikk, og da må det lokale folkestyret ha en viktig rolle i dette.

Grunnen til at jeg tok ordet i denne saken, er forslag nr. 1, hvor det står at Norges oppfølging av den globale naturavtalen legger til grunn at Norge skal verne minst 30 pst. av norsk natur. Men det er jo ikke det som står i den globale naturavtalen. Der står det at natur skal beskyttes og bevares. Beskyttelse og bevaring kan være vern, men det kan også være fornuftig bruk, slik representanten Lundteigen sa i forbindelse med hvordan det norske skogbruket kan være fornuftig bruk. Da er det beskyttet, det er bevart, og det er brukt.

Une Bastholm (MDG) [10:51:02]: Jeg tror noe av utfordringen vi har, er at vi ikke har bestemt oss for hvor mye natur som skal kunne bygges ned, og da bygges det ned mer og mer. Så kan det hende at vi får til at det skjer saktere, men over tid fører det jo til mindre og mindre natur, til at våre barn, barnebarn og deres barn har mindre natur. Da får man også tap i artsmangfold og kollaps i enkelte økosystemer, og dette er grunnen til at vi har signert en naturavtale, og at verden prøver å stanse tapet av natur. Det betyr at man må ha et slags nullpunkt – et «nok-punkt». Prinsippet om arealnøytralitet er et forsøk på å innføre et sånt nok-punkt og si at kanskje har vi bygd ned nok natur nå. Derfor må vi heller anstrenge oss ekstra for å utnytte bedre de arealene vi allerede har bygd ned. Så det er et viktig prinsipp både for folkevalgte på alle nivåer, for alle deler av samfunnet, men også for utbyggere, å snu interessen mer inn mot de grå arealene.

Jeg håper jo at regjeringen, uavhengig av denne debatten, mener alvor med at man ønsker å forfølge et prinsipp om arealnøytralitet og alltid prøver å se på hva det skal innebære for kommunene. For hvis én kommune bygger ned veldig mye mer, må en annen kommune restaurere veldig mye mer – hvis vi faktisk skal ha et prinsipp om arealnøytralitet. Alternativet til det er at vi forplikter kommunene til selv innbyrdes å tenke arealnøytralt, og at vi heller har en ordning for dispensasjoner fra det. Det er mulig å få til. Jeg er helt enig i at kommuner ser forskjellige ut, og det kan man ta høyde for,

men det å ikke ha noe system for et mål om arealnøytralitet – eller kanskje det blir mer en visjon – vil ikke fungere. Hvis plan- og bygningsloven skal være akkurat som den er i dag, og hvis kommunenes selvvråderett, som man kaller det, skal være akkurat som i dag, vil man – med de «bør»-formuleringene som ligger i forventningene til kommunene i dag – egentlig bare, forhåpentligvis, senke tempoet.

Så hvordan vi skal klare å oppnå målet om å stanse tap av natur og naturavtalens forpliktelse til også å restaurere 30 pst. av forringet natur uten i praksis å forfølge et arealnøytralitetsprinsipp, er for meg uforståelig. Jeg er helt enig i at kommunene skal fortsette å forvalte arealene, og det har de full mulighet til innenfor noen rammer som staten nå må engasjere seg mer i å sette opp. Og det, foreslår jeg, er arealnøytralitet. Det betyr at man først skal unngå å bygge ned natur, og når man må gjøre det, må man på en eller annen måte kompensere. Det kan man også lage nasjonale ordninger for, slik at det ikke må skje innenfor den enkelte kommune.

Presidenten [10:54:08]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:54:21]: Når eg sit og høyrer på denne debatten, ser eg at her er det mogleg å kome vidare. Vi som har føreslått dette vernet, snakkar ikkje om at det betyr at ein nødvendigvis skal slutte å bruke, for alle verneplanar har eit verneformål, og det er å bevare artsmangfaldet, eller det kan vere eit omsyn som må takast. Somme plassar må ein forby noko, men andre plassar handlar det meir om å styre bruken i ei retning som gjer at ein tek vare på mangfaldet. Heldigvis er det ein masse kommunar som vil drive arealforvaltninga og ta vare på natur betre enn i dag, men det er sumverknadene som manglar så totalt. Eg har vore i kommunar som nærmast har bedt om å få eit verktøy for oftare å kunne seie nei etter plan- og bygningslova.

Når det gjeld dei lause forslaga, må eg kome tilbake til dei før voteringa.

Ola Elvestuen (V) [10:55:42]: Alle innleggene fra regjeringens side framstiller det som det er kommunene vi klager på. Det er det ikke. Det er regjeringen vi er misfornøyde med. Og ikke bare denne regjeringen; jeg har også vært misfornøyd med Høyre og Fremskrittspartiet i tidligere regjeringer. En stor feil er at plan- og bygningsloven og planavdelingen ligger til Kommunaldepartementet. Det bør tilbake til dit fagmiljøene er, til Klima- og miljødepartementet. Det er der det hører hjemme. Det er der man har den riktige sammenhengen og kunnskapen, det er der den samles.

Akkurat på arealbruk er det regjeringen som er veldig viktig. Det er der veldig mange av beslutningene tas. Det er der klagesaksbehandlingen kommer opp – og jeg må si til statsråden at jeg fortsatt mener dette steinbrudet på Aksla, som man har sagt ja til, er en grunnleggende feil, det burde man selvfølgelig ha sagt nei til – og det er der disse enkeltsakene kommer opp. Det er fra regjeringen at føringene overfor statsforvalterne kommer. Man burde ha en tydelig føring om at statsforvalterne må ta opp sakene, og at de må stoppe det som gjøres i kommunene når det bryter med viktige naturverdier eller med kulturminneverdier. Det er der vi må få til en endring.

Når jeg hører på denne diskusjonen, må jeg si at jeg ikke akkurat blir beroliget av stortingsmeldingen vi skal få om oppfølgingen av Kunming–Montreal-avtalen. Det er riktig at det ikke står eksplisitt at vi skal verne 30 pst., men jeg mener Norge bør verne 30 pst., slik som mange andre land kommer til å gjøre, og vi bør gjøre det etter naturmangfoldloven. Det er ikke bare å sette en oste-klokke på. Det kan være naturreservat, eller det kan være nasjonalparker, hvor det jo er større anledning til å fortsette som man har gjort tidligere. Det er formålet med vernet som er viktig. I landskapsvernområder er det også formålet med vernet som er det viktige, og dette må vi legge inn – også marine verneområder, som vi ligger altfor langt etter med i Norge.

Problemet er at svaret som hele tiden kommer fra regjeringen, er at klima og natur skal være rammen omkring all politikk, men foreløpig og så langt, med den praktiske politikken regjeringen fører, framstår det bare som tomme ord.

Forventningen er nå at stortingsmeldingen er konkret, at den viser hvordan Norge skal ta sitt ansvar og følge opp den internasjonale Kunming–Montreal-avtalen, og viser hvordan vi skal nå disse målene innen 2030. Vi må følge opp klimaavtalen vi har med EU. Vi må også gjøre det vi forventer av andre som vi har blitt enige med om å stoppe avskoging innen 2030.

Venstre slutter seg til forslagene nr. 13, 14, 15 og 21 av Miljøpartiet De Grønnes løse forslag.

Presidenten [10:58:49]: Representanten Une Bastholm har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Une Bastholm (MDG) [10:58:59]: Jeg vil si takk for debatten. Det har vært en fryd å ha to av de viktigste statsrådene for naturpolitikken i Norge i salen under debatten, og hvis vi neste gang også får f.eks. fiskeri- og havministeren og næringsministeren hit, har vi kommet langt. Da kan vi hjelpe dere og samarbeide om naturpolitikken.

Så må jeg oppklare noe, for det har gått litt fort hos oss. Vi har fremmet tre løse forslag, nr. 18, 19 og 20, som allerede er ivaretatt i forslagene nr. 10–12 i innstillingen, så vi trekker de forslagene. Når man skal ta stilling til forslagene, kan man dermed overse dem. Og jeg vil gi en ekstra takk til Rødt og SV, som hadde ivaretatt tre av de opprinnelige forslagene våre i representantforslaget. Takk igjen til komiteen for arbeidet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:00:03]: Representanten Elvestuen sa at han var misfornøyd med regjeringa. Jeg har lyst til å replisere at jeg er veldig misfornøyd med Venstre. Hvorfor er jeg veldig misfornøyd med Venstre? Jo, fordi det som er så til de grader i fokus, er vern i betydningen å ta ut av bruk. Det fører sjølsagt til at de som har ansvaret for forvaltningen av arealene, setter seg på bakbeina, de blir forbanna, de blir helt oppgitt – for dette er praktiske folk som skjønner at Norge er avhengig av at disse arealene brukes. Og veldig mange av dem er interessert i å bruke disse arealene på en ny måte som ivaretar tidens krav, samtidig som det legges til rette for at det skal være lønnsomt. De fleste bør forstå at å gå inn for 30 pst. av norske arealer under naturmangfoldloven – i den tradisjonen som i dag er med reservater og landskapsvernområder og det som der er, og den manglende oppfølgingen av formålet som vi ser rundt omkring i hele landet – gjør at vi som har en lang tradisjon i forvaltning av natur på en framtidrettet måte, blir ganske oppgitte, ja, vi blir ganske forbanna. Det som trengs, er en diskusjon om hvordan vi skal bruke arealene.

Det snakkes også om nedbygging og boliger. Vi kan ikke bare plassere boliger i forhold til hva som er bruken av areal. Vi må også se på hvordan solforholdene er, og hvordan menneskene trives på de forskjellige stedene. Hva slags mennesker blir det som får en oppvekst uten å ha lite grann grønt rundt seg? Vi har mer enn nok av arealer til boligbygging i Norge hvis vi sprer arbeidsplasser og aktivitet over hele landet, uten at det kommer i konflikt med de hensyn som vi her diskuterer. Det er svære ting. Vi må diskutere hvordan, og ikke ha ensidig fokus på å ta arealer ut av bruk. Jeg er meget skuffet over at Venstre har kjørt seg fullstendig fast i vern, vern, vern, vern og å ta det ut av bruk. Det henger ikke sammen som en helhet.

Vi snakker om at vi skal ha helhetlig planlegging i alle sammenhenger. Hvor skal en skaffe det fornybare karbonet fra hvis en ikke skal bruke skogene, skogene som fanger en enorm mengde CO₂ gjennom fotosyntesen? Vi får ikke det fornybare karbonmaterialet til alle de materialene vi trenger, hvis vi ikke utnytter de arealer vi har, på en klok måte. Det har bestandig vært en politikk her at vi diskuterer skogbrukspolitikk. La oss komme tilbake til det, det er det som er saken.

Mani Hussaini (A) [11:03:18]: Representanten Elvestuen sa at han var misfornøyd med denne regjeringen og regjeringen før det. Da blir en fristet til å lure på om han er fornøyd med sin egen innsats som klimaminister når det gjelder naturfeltet. Sannheten er at denne regjeringen har satt en helt annen kurs når det gjelder å stanse bit-for-bit-nedbyggingen av naturen vår. Vi har gjort alvor av ordene når vi har sagt at klima og natur skal være rammen rundt all vår politikk. Vi har innført grønn bok, som er et helt nytt system for hvordan vi teller klimagassutslipp. Verken representanten Elvestuen eller den forrige regjeringen løftet en finger for å få det på plass. Nå er det norsk politikk, og det samme systemet akter vi å gjennomføre for naturen vår. Som jeg sa i mitt innlegg i stad: Hvis vi vet hva vi har, blir det også lettere å ta vare på det og beskytte det.

Jeg mener at regjeringen har gjort mange tiltak som opposisjonen krever, og som man etterspør, men som faktisk er gjennomført allerede. Det er fremmet flere veiledere på hvordan vi kan ivareta naturen når vi bygger ut vei, og når vi bygger ut hytter. Vi har senest vernet Sørmarka og flere andre områder. Det er veldig fint at Stortinget er utålmodig etter den meldingen som kommer, men jeg mener at vi skal være forsiktig med å så tvil om Norges posisjon som en pådriver for bedre naturpolitikk. Norge var en pådriver for å få på plass den internasjonale avtalen. Flere av oss var på plass i Montreal og så hvordan den norske regjeringen og norske forhandlere sto i front for å få på plass disse målene. Det er klart at vi også skal gjennomføre de målene i Norge, og det er derfor regjeringen har varslet at vi skal komme med en naturmelding til høsten. Mange av de tingene som vi har diskutert her, kommer til å være en del av meldingen.

Denne debatten viser at man hele tiden må tenke helhet og tenke på hvordan alle de tre nivåene må samarbeide for å ta bedre vare på natur. Jeg kjøper heller ikke prinsippet om at kommunestyrepolitikere, eller for den saks skyld fylkestingspolitikere, ikke er opptatt av natur. Alle politikere trenger bedre verktøy og mer kunnskap, og jeg er glad for at regjeringen har satt i gang en helt ny kurs i naturpolitikken.

Presidenten [11:05:55]: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [11:06:11]: Andre får bedømme mitt arbeid som klima- og miljøminister, men jeg sto i hvert fall i kampen da jeg var det. Utover det synes jeg vel representanten Hussainis innlegg var enda mer tomme ord.

Så til representanten Lundteigen: Det vi sier, er at man skal ha 30 pst. vern etter naturmangfoldloven. Vi må ta vare på det biologiske mangfoldet vi har. Innenfor skog

er det snakk om 10 pst. vern innen 2030. Altså er det 90 pst. som ikke er vernet, og det er for den skogen vi trenger den forvaltningen for å ivareta de verdiene som er der.

Jeg er misfornøyd med Senterpartiet, også i de helt konkrete sakene. Jeg har tidligere stått i debatt med Lundteigen om å ta vare på kulturlandskapet i Maridalen, f.eks. Det gjorde jeg som statsråd, og vi støttet det. Så fort Senterpartiet gikk inn i regjeringskontorene, ble den støtten kuttet. Det er ett eksempel på den mangelfulle politikken som de fører.

Presidenten [11:07:17]: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:07:32]: Jeg er veldig glad for det representanten Elvestuen har gjort for Maridalen, for han er en representant for dem som ønsker å følge opp en forvaltningsplan. Det er dessverre lagt mange forvaltningsplaner, men de blir ikke fulgt opp, og Senterpartiet har et ansvar for ikke å ha fulgt opp de bevilgningene. Vi er helt enige om det.

Hovedanliggendet mitt er at det å se for seg at eksempelvis 30 pst. av landarealene i Norge skal inn under naturmangfoldloven for å ivareta det biologiske mangfoldet, blir helt feil, for vi kan ivareta det biologiske mangfoldet gjennom eksempelvis en skogskjøtselspolitikk som har det som premiss. Det er framtidens politikk, det er noe annet enn den skogpolitikken som ble anlagt for 70 år siden. Vi må modernisere skogbrukspolitikken, skogskjøtselspolitikken. Det er utfordringen.

Legg til side det ensidige fokuset på vern, legg vekt på hvordan vi skal bruke arealene.

Presidenten [11:08:36]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:08:38]

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe (Innst. 286 S (2023–2024), jf. Dokument 8:90 S (2023–2024))

Presidenten [11:08:55]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikk med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på ta-

lerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Aleksander Øren Heen (Sp) [11:09:16] (ordfører for saka): Eg vil først takka komiteen for samarbeidet. Den som les innstillinga, vil sjå at det var ikkje alt ein klarte å bli samde om, men slik er det blitt i rovviltpolitikken.

Eg har lyst til å dra nokon litt overordna refleksjonar før eg gjer greie for Senterpartiet og regjeringa sitt syn. Dei overordna refleksjonane går på at rovviltpolitikken er blitt polarisert, kanskje meir i den siste tida. Det meiner eg er litt beklageleg. Eg trur me alle har eit ansvar for å få den diskusjonen som dreier seg om rovdyr, inn i litt meir ordna former, for å kalla det det, at me diskuterer fakta og politikk, og at me klarer å forhalda oss til det som er vedteke i denne salen.

Det som har prega rovviltpolitikken dei siste tiåra, er nettopp at ein har funne saman i breie forlik i Stortinget. Det trur eg har vore ein styrke. Det har vore ein styrke for rovdyra, men det har òg vore ein styrke for dei som skal bruka naturen til matproduksjon og klara å balansera desse omsyna. Debatten har eigentleg gått på om ein har klart å forvalta i tråd med den politikken som dette huset har vedteke.

Denne regjeringa har eigentleg ikkje utfordra rovviltforliket, men ein har utfordra forvaltninga av det, om ein har klart å etterleva dei bestandsmåla som er vedtekne i stortingssalen, og om ein har klart å ivareta den todelte målsetjinga som ligg som eit overordna mål for rovviltpolitikken. Der har me strama inn, men det kan ikkje bli kalla å polarisera debatten. Det handlar om å bruka det handlingsrommet som ligg der, og som det har vore noko ueinigheit om.

Det er òg dei i denne sal som ønskjer å utfordra bestandsmåla i rovviltforliket i nedovergåande retning og no i denne saka i oppovergåande retning. Eg er veldig glad for at det framleis er eit breitt fleirtal av parti som samlar seg om dei lange linjene som har lege til grunn i rovviltpolitikken. Eg trur det er det som på sikt vil ta ned konfliktnivået. Det vil aldri bli konfliktfritt så lenge me har beitedyr og rovvilt i norsk natur. Det er ein slik ibuande naturleg konsekvens at dei går ikkje godt i hop. Det må me berre ha respekt for. Men me må klara å ha eit system som gjer at me kan ha noko av begge delar, og at i nokre område må beitedyr ha prioritet, og i nokre område har me valt at rovvilt skal ha prioritet.

Så kan ein diskutera nivået. Det er det denne saka legg opp til. Det er det Venstre inviterer til. Eg meiner at me er på eit fornuftig nivå i dag, og eg meiner at me skal byggja vidare på det rovviltforliket som ligg føre. Det er eg glad for at iallfall fleirtalet i komiteen har samla seg om i denne saka.

Mani Hussaini (A) [11:12:32]: Flertallet i komiteen, deriblant regjeringspartiene, opplever forslagene i dette Dokument 8-forslaget som en omkamp om rovviltforliket som det ble stemt for i denne sal. Som forrige taler var inne på når det gjelder polarisering: Jeg mener at denne typen sak fortjener brede forlik og fortjener også å få lov til å ligge i ro. Rovviltpolitikken skjer innen rammene av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Det ligger fast. Så har Stortinget, mer eller mindre alle partier, gått inn for rovviltforliket, og vi oppfatter dette som en ren omkamp om det. Det kommer til å bidra til polarisering dersom man skulle få gjennomslag for punktene i Dokument 8-forslaget. Det kommer til å bli motstand mot at man skal øke bestandsmålene, og da får man en motreaksjon. Så jeg er veldig glad for at det store flertallet i komiteen er enige om at vi verner om forliket som vi har.

Ove Trellevik (H) [11:14:06]: Det kan vera gode grunnar til å sjå på rovdyrpolitikken, men me i Høgre er ikkje klare for å ta dette i eit Dokument 8-forslag. Det er 20 år sidan, altså i 2004, Stortinget vedtok at bestandsmåla er eit minimumsmål. Regjeringa må sikra at forvaltninga av rovdyr i praksis reflekterer dette, og at det ikkje vert praktisert som eit maksimumsmål.

Alle rovviltnemndene burde vera representerte med fagleg kompetanse og biologisk kunnskap, og sjølve jakta burde kanskje også ha vore meir profesjonalisert. Det er eigentleg kanskje berre behov for eit fåtal jegerar, og denne forma for jakt er ikkje sport, hobby eller rekreasjon, det er rovdyrforvaltning. Denne unntaksforvaltninga til vern som me har her i Noreg, må baserast på profesjonelle, solide økologiske og biologiske vurderingar, skal ho ha ein legitimitet.

Difor må rovviltnemndene få ei endå større rolle med konfliktdempande tiltak. Me må søkja å koma vekk frå erstatning for tap av dyr over til støtte til tiltak i område med rovvilt- og husdyrkonfliktar. På denne måten kan me få meir ut av kvar krone me brukar, og bøndene få eit større økonomisk insentiv til å passa på husdyra sine.

Den geografisk differensierte forvaltninga og arealplanlegginga til kommunane må kanskje også i større grad ta omsyn til dei naturlege leveområda til dyra. Samarbeid og forvaltning over kommunegrensene kan og bør verta betre. Ein bjørn kan sleppa unna i Indre Østfold, men kan risikera å verta skoten i Trøndelag.

Regjeringa bør ta initiativ til samarbeid med ulike interessentar og forskingsmiljø og utarbeida fleire og betre førebyggjande og konfliktdempande tiltak der rovdyr er ei utfordring. For mange av oss kan ville dyr opplevast som noko positivt, ikkje berre noko konfliktfylt.

Terje Halleland (FrP) [11:16:24]: Vi har inngått brede og gode rovviltforlik i denne sal tidligere. Der har vi bestemt bestandsmålene, og jeg tror det er viktig at vi hegner om denne enigheten. Det skaper en forutsigbarhet, og det skaper en respekt for de lokalsamfunnene som er berørt av rovviltpolitikken vår. Ikke minst fører det igjen til at vi demper konfliktene.

Vi skal ikke gå så veldig mange år tilbake før rovviltpolitikken sto på dagsordenen, og stort sett var det en polarisert debatt med høyt konfliktnivå. I dag, når dette har roet seg, føler jeg at vi har utfordringer med rovviltpolitikken som en kan møte og diskutere på et folkelig og godt nivå. Derfor er det en unødvendig debatt vi har i Stortinget i dag. Heldigvis får man ikke flertall, og jeg er glad for det.

Jeg registrerer at Venstre i sin merknad skriver at det er fullt mulig å redusere konfliktnivået rundt beitedyr og rovdyr samtidig som rovdyrbestanden øker. Det er sikkert mulig, men Venstre har iallfall ikke klart det så langt. Vi har brede forlik i dag. Vi har en todelt målsetting. Vi skal ha og ivareta rovvilt, men vi har også en beitenæring som er utrolig viktig. Norge er ikke gudbenådet med tilgang til god matproduksjon. Derfor er utmarka avgjørende viktig for norsk matproduksjon. Det opplever kanskje ikke Venstre når de er i kjøledisken i Oslo, men beitenæringen er altså helt avgjørende for norsk matproduksjon. I dette samfunnet bruker vi store ressurser for å ivareta og opprettholde den matproduksjonen, og jeg er veldig glad for at flertallet i dag er med på å opprettholde dagens rovviltpolitikk. Det eneste positive med saken som blir fremmet i dag, er vel at vi får bekreftet at forlikene ligger fast.

Sofie Marhaug (R) [11:19:10]: Diskusjoner om rovvilt og beitedyr skaper alltid høy temperatur, og det er flere hensyn å ta. Da er vi ikke alltid tjent med utestemme.

For Rødt er det todelte målet i rovviltforliket viktig. Vi skal ha beitedyr i beiteprioriterte områder og rovvilt i rovviltprioriterte områder. Norge er et gressland. Tre prosent av arealet vårt er dyrkbar mark. Hvis vi skal kunne produsere mat selv og sikre en så stor selvforsyningsgrad som vi kan, må vi ha dyr på beite. Vi må utnytte de store beiteressursene i utmarken, som bare kan brukes ved at dyrene selv går ute og finner maten sin. Å produsere så mye mat vi kan i Norge, er en del av den globale dugnaden det er å produsere mat til verdens befolkning. Vi har også mål om økt selvforsyning.

Derfor støtter Rødt langt fra alle forslagene fra Venstre. Vi mener noen av dem mister dette aspektet av syne, og vi kommer derfor til å støtte tilrådingen om å avvise representantforslaget.

Samtidig støtter vi noen forslag som kommer opp i denne saken, for Norge er også et naturland. De områdene som skal brukes til utmarksbeite, er også levestedene til mange andre arter enn våre husdyr. Det biologiske mangfoldet er livsgrunnlaget vårt. Naturen gir oss rent vann, medisiner, flomdemping, skredsikring, byggematerialer og mat, for å nevne noe, så et rikt biologisk mangfold er viktig.

Å ta vare på naturen er også en del av en global dugnad vi skal være med på. Vi har forpliktet oss til det gjennom den internasjonale naturavtalen, og det gjelder også de store rovdyrene. Alle de fire store rovdyrene, ulv, bjørn, jerv og gaupe, er på den norske rødlisten over utrydningstruede dyr i Norge. Å bevare rovdyr er ikke bare noe vi kan kreve av andre land; vi er også nødt til å gjøre det selv.

Derfor er vi likevel med på noen forslag i denne saken. Jeg kan legge til at vi trekker støtten til forslag nr. 10, som vi mener er bedre bevart, mer nyansert og mer balansert i forslag nr. 11, som Rødt også er med på.

Rødt støtter som sagt rovviltforliket. Vi skal ha husdyr på utmarksbeite i Norge, men vi skal også bevare artene og deres genetiske mangfold på lang sikt. Når artene ikke endrer status på rødlisten og kommer over i en bedre, mindre truet kategori, er det klart at vi er nødt til å ta noen grep. Vi er med på noen konkrete forslag om å utrede bestandsmål – ikke bestemme dem over bordet her – og samtidig ta hensyn til beitedyr. Det er de to hensynene som begge må veie tungt sammen.

Presidenten [11:22:13]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [11:22:30]: Jeg har stor respekt for rovviltforvaltningen i Norge, og den todelte målsettingen med beitedyr og rovdyr virker. Tap av sau til rovdyr de siste 12–13 årene er vel omtrent halvert, så dette virker. Det er også bakgrunnen for at vi fra Venstres side legger fram forslag om en moderat økning i rovviltbestandene.

Åtte–tolv ynglinger for ulv er det samme som vi foreslo i 2015. Det var ikke noe bredt forlik i ulvepolitikken i 2015; det var et flertall som stemte det igjennom. Vi mente åtte–tolv ville vært det riktige også den gangen. Det har heller ikke vært ført en bred politikk for den rovviltforvaltningen vi har hatt.

I forrige stortingsperiode var det et Dokument 8-forslag levert om morgenen fra Arbeiderpartiet, vedtatt om ettermiddagen med Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som innskrenket ulvesonen gjennom at ulverevir med 50 pst. innenfor ulvesonen ikke lenger skulle beskyttes og forvaltes som om de var innenfor ulvesonen. Det har ikke vært noe bredt forlik som har holdt over tid. Vi mener vi kan ha denne mode-

rate økningen uten at det medfører større tap av beitedyr.

Ynglinger av jerv – 64 – det er omtrent der vi er i dag. Det er et paradoks at vi i Norge har en kritisk truet art av ulv som man gjør det man kan for å holde nede. Regjeringen har til og med varslet at de vil se på om man skal redusere de bestandsmålene. Når det gjelder jerv, sliter man med å holde en sterkt truet art nede på et ynglingstall på 39 hvert år. Vi mener det ville være bedre å ha en moderat økning og mener også vi kan ha en moderat økning av gaupe til 75 ungekull.

Forslagene er om moderate endringer, altså at vi går tilbake til den gamle forståelsen av ulvesonen, der revir som er 50 pst. innenfor ulvesonen, beholdes og behandles som det. Vi foreslår at vi kan ha en økning der vi, i og med at vi trenger jerv på Hardangervidda, tillater at den kan etableres der. Det vil være en stor fordel for villreinen.

Når det gjelder bjørn, må de rovviltprioriterte områdene være bedre tilpasset bjørnen. Der er vi jo ikke oppe på bestandsmålene.

Vi skal huske at dette er moderate endringer i en rovdyrforvaltning som er den strammeste i hele Europa. Så tar jeg selvfølgelig opp alle de forslagene som Venstre er med på.

Presidenten [11:25:34]: Representanten Ola Elvestuen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Une Bastholm (MDG) [11:25:51]: Jeg synes norsk rovdyrpolitikk er litt pinlig og bærer litt preg av berøringsangst. Man har politisk vedtatt antall ynglinger for å dempe konfliktnivået, men alle forstår jo at enda viktigere enn antallet er hvilke dyr som tas ut, og at man tar ut dem som faktisk f.eks. går på beitedyr. Jeg tror ikke man får ned konfliktnivået i rovdyrpolitikken før man får en mer faglig basert forvaltning, og jeg synes det var interessant å høre representanten Trellevik ta opp det i sitt innlegg.

Jeg vil takke Venstre for et godt forslag, som Miljøpartiet De Grønne tilslutter seg. Rovdyrene våre hører hjemme i norsk natur, som andre arter i norsk natur, men i dag står både bjørn, jerv, gaupe og ulv på rødlisten. Det er fordi Norge har en politikk hvor vi systematisk holder bestandene veldig lave. Når det gjelder ulven, er den helt på grensen til utryddelse. Det er selvfølgelig helt uakseptabelt, både fordi en intakt natur har verdi i seg selv, og også fordi en slik politikk fører til innavl og lidelser for dyrene.

Regjeringen utreder likevel nå enda lavere bestandsmål for alle de fire store rovdyrene, og det er nesten ikke til å tro. I dag er bestandsmålet for helnorske ynglinger av ulv i Norge på tre valpekull i året. Selv om representanten Heen fra Senterpartiet sier fra talersto-

len at vi er på riktig nivå i dag, har vi altså en regjering som vil utrede det å ta ned bestandsmålene. Når det gjelder ulven, utreder regjeringen, så vidt jeg forstår, om det skal reduseres til to valpekull eller ett valpekull eller kanskje null valpekull i Norge. Det håper jeg vi aldri vil se.

Mange europeiske land, som har langt mindre natur enn Norge, har likevel mer rom for ulven enn oss.

Miljøpartiet De Grønne mener selvfølgelig at hensynet til rovdyr må avveies mot hensynet til beitenæringen og tamrein. Jeg vil bare si at det aller, aller viktigste vi kan gjøre for beitenæringen, er å endre landbrukspolitikken. Landbrukspolitikken og partiene som fører en landbrukspolitikk som handler om å ha mest mulig stor driftsfordeler, at bonden skal springe fortere, og hvor det er vanskeligere å ha dyrene ute og slikt, har full interesse av å få mest mulig fokus på rovdyrene som et problem, istedenfor landbrukspolitikken, som ikke er innrettet for de små brukene og en variert bruk av norske ressurser i Norge.

I dag mener jeg at den balansen best ivaretas av mindretallets forslag, som sier ja til moderat økning av bestandsmålene for alle rovdyrene og nei til ulvejakt inne i ulvesonen. Vi trenger en helt ny naturpolitikk i Norge, og det bidrar dette forslaget også til.

Jeg tar opp forslaget Miljøpartiet De Grønne har sammen med SV.

Presidenten [11:28:48]: Representanten Une Bastholm har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:29:02]: Rammene for rovviltforvaltningen er lagt av Stortinget, og disse rammene er mitt utgangspunkt for oppfølgingen innenfor dette fagområdet. Samtidig vil det alltid være slik at ting kan gjøres bedre eller annerledes, og så får vi vel erkjenne at i denne saken har regjeringen og Venstre litt ulik innfallsvinkel.

Forhold knyttet til forvaltning av ulv ble grundig utredet i forbindelse med stortingsmeldingen som ble lagt fram i 2016. Der var det også utredet flere alternative bestandsmål og ulike måter å avgrense ulvesonen på, inklusiv forslaget som nå fremmes av Venstres representanter om 8–12 familiegrupper av ulv. Stortingsflertallet vedtok et bestandsmål på 4–6 årlige ynglinger samt en reduksjon av størrelsen på ulvesonen.

Denne regjeringen vil utrede bestandsmålet for ulv, men da med utgangspunkt i en eventuell reduksjon. Det er ikke tatt endelig stilling til saken, men dersom regjeringen kommer til at bestandsmålet bør reduseres, vil det selvfølgelig bli lagt fram for bred behandling i Stortinget.

Når det gjelder jerv, mener jeg hovedutfordringen er å lykkes enda bedre med å forvalte bestanden i tråd med

bestandsmålet som Stortinget har vedtatt. Jeg ønsker å begrense bruken av hiuttak mest mulig, men av hensyn til beitenæringene og regulering av jervebestanden er det likevel nødvendig i noen spesifikke tilfeller.

Denne regjeringen vil utrede bestandsmålet også for jerv, nærmere bestemt en reduksjon i de nordligste delene av landet. Utgangspunktet for det er at særlig den samiske reindriften framholder jerven som problematisk. Det er et arbeid som ikke er påbegynt ennå, men dersom regjeringen kommer til at bestandsmålet bør reduseres, vil det selvfølgelig også på jervområdet bli lagt fram for behandling i Stortinget.

Jeg kan forstå argumentet om at fravær av rovdyr i villreinområder som Hardangervidda ikke er naturlig sett fra et naturfaglig perspektiv. Villrein og rovdyr har sameksistert i tusenvis av år og er evolusjonsmessig tilpasset hverandre. Samtidig er det i dag også andre forhold som må inngå i vurderingene om hvor vi skal ha rovdyr, slik som hensynet til utmarksbeite for sau. Jeg ser det som lite hensiktsmessig å vurdere omfordeling av bestandsmålet med føringer om å ha jerv på Hardangervidda på nåværende tidspunkt.

Som for jerv er også gaupe framholdt som særlig utfordrende av den samiske reindriften. Regjeringen tar denne typen tilbakemeldinger på alvor, og vi har derfor også sagt at vi vil utrede en reduksjon av bestandsmålet for gaupe i de nordligste delene av landet. Det vil selvfølgelig også, som for de andre bestandsmålene, eventuelt legges fram for Stortinget, hvis vi kommer fram til å foreslå en endring.

Regjeringen bygger på den regionale forvaltningsmodellen og ønsker å styrke rovviltnemndenes rolle. Jeg ser det derfor som lite aktuelt for regjeringen å frata nemndene ansvaret for å fastsette sonene for områder der brunbjørn skal ha prioritet. Samtidig ser jeg at det er en sammenheng mellom oppnåelse av bestandsmålet og avgrensning av bjørnesonene, og dersom regjeringen kommer til at bestandsmålet bør endres, vil jeg ikke utelukke at det kan være naturlig å se flere ting i sammenheng.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:32:04]: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [11:32:21]: Nå ble jeg egentlig mer misfornøyd enn det jeg var, for her åpner man jo for muligheten til å redusere bestandsmålet for flere bestander, til og med for bjørn – helt til slutt, uten at man sier det – så jeg får tro at man ikke gjennomfører dette.

Når det gjelder bestandsmål: Alle disse artene er jo truede arter, kritisk truet eller sterkt truet. Da er det viktig at et bestandsmål er et mål, at man gjerne må ligge

over det dersom det ikke fører til andre negative konsekvenser, altså større tap, og at man håndterer rovvilttapene, men kan ha større bestander, f.eks. av jerv, i ulvesonen. Er statsråden enig i at et bestandsmål bør være et mål? Det er bra for naturen om vi klarer å ha flere rovdyr enn bestandsmålet, så lenge det ikke fører til større tap av beitedyr.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:33:19]: Hvis det var sånn at vi kunne ha rovdyr uten at det ga en interessekonflikt, hadde vi jo ikke trengt bestandsmål i det hele tatt. Utgangspunktet for bestandsmålene er at vi skal klare to ting på en gang. Det er at vi skal ha levedyktige bestander av rovvilt i Norge, forvalte dem på en skikkelig og grundig måte, og samtidig legge til rette for næringsaktivitet i hele landet vårt, særlig knyttet til både landbruk og reindriftsnæringen. Jeg tror vi har feil fokus i rovdyrpolitikken hvis vi tror at det finnes magiske løsninger som gir høyere rovviltbestander uten at det også skaper interessekonflikter og motsetninger. Derfor tror jeg det er bedre at vi fokuserer på at bestandsmålene skal være riktig satt, og at vi skal styre nært opp til bestandsmålene og ha en effektiv og klok, kunnskapsbasert forvaltning. Klarer vi det, demper vi også de konfliktene og interessemotsetningene som kan ligge i rovdyrpolitikk og næringsaktivitet.

Ola Elvestuen (V) [11:34:21]: Da må jeg snu på spørsmålet. Som jeg sier, er det slik at alle disse artene er enten kritisk truet eller sterkt truet i Norge. Da blir mitt spørsmål: Mener statsråden at arter som er rødlistet, altså sterkt truet eller kritisk truet, skal beholdes som sterkt eller kritisk truet? Burde det ikke heller være et mål at vi kan ha en økt bestand, hvis vi klarer det uten at det gir negative konsekvenser? Det jeg leser av statsrådens svar, er å ha bestandsmål som et måltall, at det er der det skal ligge, og ikke at man helst bør kunne ha en mer naturlig bestand, dersom det ikke gir noen negative konsekvenser.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:35:11]: Mitt poeng er at bestandsmåltallet er satt nettopp for å avveie de to viktige hensynene som vi skal veie mot hverandre. Det er ingen målsetting i Norge å ha arter som er rødlistet. Vi skal ta vare på rovviltbestandene i Norge samtidig som vi legger til rette for aktivitet i hele landet vårt. Da er det avgjørende at vi setter bestandsmålene våre riktig og følger opp i tråd med det.

Jeg må få lov til å legge til at f.eks. for ulv har Høyesterett bekreftet at bestandsmålet vårt er i tråd med våre forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Det viser at det er fullt mulig – gjennom en kunnskapsbasert tilnærming – å ha en bestandsmålmetodikk hvor man fastsetter bestandsmålet på det grunnlag at vi skal ta vare på rovvilt-

bestandene våre, men samtidig kunne drive med aktivitet i hele landet vårt, og på den måten sørge for å ta vårt ansvar overfor artene og dempe de interessekonfliktene og potensielle konfliktene som ligger i rovdyrpolitikken.

Ola Elvestuen (V) [11:36:15]: Bestandsmålene i Norge er overhodet ikke faglig satt. De er jo rent politisk besluttet på Stortinget gjennom forhandlinger. De er satt som mål fordi det var de eneste målene man klarte å bli enige om tilbake i 2011, og det ble strammet inn i 2015 for ulv. Alt har vært politikk. Da blir mitt spørsmål, hvis man skal legge den faglige tilnærmingen til grunn: Er statsråden da villig til å nedsette en faglig vurdering av hva som ville være både riktig og mulig bestandsnivå for de store rovdyrene i Norge, også for at de skal få en status som ikke lenger er «kritisk truet» eller «sterkt truet»?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:36:57]: Alle de vurderingene vi gjør knyttet til eventuelle endringer i bestandsmål, og i dette tilfellet noen områder hvor vi vurderer reduksjon i bestandsmål, som jeg redegjorde for i mitt innlegg, gjør vi på faglig grunnlag. Det er bakgrunnen for at vi ber Miljødirektoratet spesifikt se på og utrede det, og vi tar det inn i vår saksbehandling og eventuelle oppfølging overfor Stortinget i neste omgang. Jeg er opptatt av at vi skal ha en kunnskapsbasert politikk, og at vi skal legge til rette for at vi skal ta vare på rovviltbestandene våre – være oss vårt ansvar bevisst. Samtidig må vi være ærlige og si at avveiningen mellom næringsaktivitet i hele landet og rovdyrforvaltning ikke er en rent faglig avveining. Det er også mange politiske avveininger som ligger i det, f.eks. knyttet til hvor vi skal ha rovviltprioriterte områder, og hvor vi skal ha beiteprioriterte områder. Det er et viktig ansvar som vi som politikere må ta på alvor og følge opp på en grundig og skikkelig måte.

Une Bastholm (MDG) [11:38:05]: I Hurdalsplattformen står det at naturen skal være ramme for all politikk. Det står også at man skal utrede lavere bestandsmål for ulv og bjørn, så her er det en visst konflikt i og med at både ulv og bjørn er på rødlisten, og ulv er nær utryddelse i Norge.

I oktober 2023, etter oppdrag fra regjeringen, konkluderte Miljødirektoratet med at man ikke bør ta ned bestandsmålene for ulv og bjørn. Er det ikke da litt rart, også gitt at Hurdalsplattformen sier at naturen skal være ramme for all politikk, at statsråden fortsatt ønsker å utrede dette, selv om Miljødirektoratet fraråder det?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:38:45]: Utredninger er jeg veldig glad i – kanskje for glad i, vil

noen mene – og det er fordi det gir oss som politikere et godt beslutningsgrunnlag når vi skal ta vanskelige avgjørelser i kompliserte saker. Det å utrede bestandsmål, også for noen av de andre store rovdyrartene, er jeg ikke så veldig redd for. Så kan vi bruke det som en del av vår helhetlige vurdering av hvordan vi sørger for en god balanse mellom det å ta vare på rovviltbestanden i Norge og samtidig legge til rette for næringsaktivitet.

Jeg er veldig glad for at jeg får spørsmålet om naturen som ramme for all politikk, for det viser hvor komplisert det er å gjøre dette. Det er ikke bare å fatte et vedtak, og så er det sånn; det handler om å bygge gode og kloke systemer. Det er vi i gang med for fullt på naturområdet, og jeg gleder meg til å legge fram naturmeldingen som kommer til høsten. Det er noe jeg mener vi på mange måter har fått til på rovdryrområdet, der vi klarer å balansere hensynet til natur, hensynet til artenes overlevelse, at de skal ha gode rammer, og at vi samtidig skal ha næringsaktivitet i hele landet.

Une Bastholm (MDG) [11:39:49]: Jeg gleder meg også veldig til å få en stortingsmelding om natur fra regjeringen, det er noe vi har ventet lenge på. Hvordan vil den utredningen se ut, og blir den offentlig tilgjengelig? Det er jo litt pussig, synes jeg, at man har bedt om uttalelse fra Miljødirektoratet, som kunne ha vært de som utredet dette. De frarådet det, og så vil regjeringen opprettholde en utredelse om bestandsmålene. Og hvem leder det arbeidet? Er det klima- og miljøministeren eller er det landbruksministeren?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:40:20]: Det er mitt ansvar å følge opp rovdryrpolitikken, og det skal jeg følge opp både overfor Stortinget og ute blant alle dem som er opptatt av dette. Jeg har grundige og gode diskusjoner om dagen med mange aktører. Jeg har mange friske møter om rovdryrpolitikken – med dem som står på både den ene og den andre siden i saken – for å prøve å bygge en god og fornuftig bro mellom ulike interesser og mellom den helhetlige, trygge og effektive forvaltningen vi skal ha.

Så har vi på noen av disse områdene fått faglige vurderinger fra Miljødirektoratet. Disse vil vi legge til grunn og bruke i vår saksbehandling og vurdere når vi skal se på bestandsmål, og når vi eventuelt skal foreslå endringer. Vi vil be om faglige vurderinger på de områdene der vi ikke har bedt om det allerede – av samme grunn: Vi skal ha en kunnskapsbasert politikk, slik at vi skal gjøre de kloke og helhetlige avveiningene som skal til for å sørge for at bestandsmålene våre er satt på et godt og skikkelig grunnlag.

Une Bastholm (MDG) [11:41:18]: Er statsråden enig i at bjørn, jerv, gaupe og ulv hører til i norsk natur?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:41:28]: Ja, jeg er enig i det, og her opplever jeg heller ikke at det er noen konflikt i utgangspunktet. Ingen har i denne saken sagt at vi ikke skal ha rovviltbestander i Norge og være med på å ta vårt ansvar for å ta vare på rovviltbestandene. Det er et ansvar som er høyt oppe på min prioriteringsliste, og det skal ligge til grunn for alle eventuelle forslag til endringer i bestandsmålet som jeg legger fram for Stortinget, hvis vi kommer til at det blir aktuelt. Jeg mener det er riktig at vi har bestandsmålene, fordi det i tillegg er andre interesser som må avveies på en klok og fornuftig måte i rovdryrpolitikken. Det er også bakgrunnen for at jeg mener det er helt essensielt at vi har en effektiv forvaltning, der f.eks. skadedyr tas ut effektivt. Det er for at denne politikken skal ha legitimitet, at den skal kunne stå seg i praksis, samtidig som vi tar vårt ansvar for å ta vare på disse bestandene.

Presidenten [11:42:29]: Replikordskiftet er dermed omme.

Vi setter pris på offensive og engasjerte statsråder, men vanligvis venter man på å svare til man er gitt ordet – men det er tilgitt.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Siv Mossleth (Sp) [11:43:04]: Jeg har to bilder på kontoret mitt. Det ene er av den samiske kunstneren Nils-Aslak Valkeapää. Han ble kunster fordi han ikke klarte å slakte rein. Men rein og reindrif var et gjennomgående tema i kunsten hans, og han viste helt klart nødvendigheten av å drive med den typen matproduksjon. Reinen er jo for den samiske befolkningen både kultur og næring.

På det bildet som jeg har av Valkeapää, er det et samisk samfunn, og i utkanten av dette samiske samfunnet er det noen som skyter bjørn for å berge rein. I nord utgjør tamrein 66 pst. av menyen til gaupa, ifølge NIBIO. Det er en veldig stor andel av menyen til en gaupe. Jeg er veldig glad for at statsråden i dag også så tydelig ser denne saken i forhold til den samiske befolkningen og beitenæringen. Det setter jeg veldig stor pris på.

Det andre bildet jeg har lyst til å fortelle om, er et fotografi som jeg fikk tilsendt av en ung reineier på Saltfjellet. Det er et kjempefint bilde. Statsråden er velkommen innom for å se på det. Kanskje han ikke ser hva som er feil på bildet, men jeg skal fortelle det. Reineieren som sendte inn bildet, var helt fortvilet. Jeg skjønnte egentlig ikke hvorfor han var fortvilet, før han sa det, og jeg tror ikke statsråden ville ha skjont det. Han var fortvilet fordi det var en flokk med simler, og ingen av dem hadde kalv ved foten i februar, når sola begynte å komme tilbake.

Tapet av kalv i Nordland og Troms er ekstremt høyt og har vært det over tid. Det ligger på 60 pst. tap. Det er en helt uholdbar situasjon.

Jeg er glad for at den tiltakspakken som regjeringen har lagt fram for reindrifta, ønsker å finne og sette i verk tiltak for å redusere rovvilttap i samarbeid med reindriftnæringen, og også at en skal utrede en reduksjon av bestandsmålene. Jeg håper vi får en økt andel samisk representasjon i rovviltnemndene for også å kunne bruke den erfaringsbaserte kunnskapen i forvaltningen, sånn som det står i forliket.

Aleksander Øren Heen (Sp) [11:46:12]: Debatten har iallfall fått fram skilnadene i rovviltpolitikken.

Det er eit par ting eg har lyst til å gripa fatt i. Det eine er Venstre, som har sparka i gang dette ballet, og kallar det ei reversering tilbake til ei anna tid med meir rovvilt. No er jo Senterpartiet eigentleg glad i reverseringsforslag og får som regel kritikk frå Venstre, så for ein gongs skuld er den debatten snudd på hovudet. Eg tenkjer at viss vi skal reversera opp til det talet på rovdyr ein hadde for kanskje 10–15 år sidan, vil det vel vera ein naturleg konsekvens at også tapstala vil endra seg i ei anna retning enn det me har sett dei siste åra. Så det er òg noko å påpeika.

Eg har så lyst til å utfordra SV, som ikkje har teke ordet i debatten i dag, sjølv om dei er medforslagsstillerar på fleire av dei forslaga som ligg på bordet her. Grunnen til at eg vel å gjera det, er at SV var veldig tydelege på då ein behandla opptrappingsplanen for jordbruk, at ein skulle vareta beitenæringane, at beitenæringane var dei som skulle bidra til å løfta den norske matproduksjonen. Eg meiner det står i grell kontrast til den politikken SV legg for dagen i det som ligg på bordet no.

Det meiner eg fortener refleksjon, for skal ein nå dei måla som eit fleirtal blei einige om at ein skulle nå innanfor norsk matproduksjon, med ei opptrapping til 50 pst., er det ikkje så veldig mykje meir dyrka mark å ta i bruk i dette landet. Men me har veldig store beiteresursar som kan bidra til at me når dei måla. Då må politikken hengja saman, det er poenget mitt. Då må ein også leggja til rette for at ein kan ta i bruk desse utmarksareala også gjennom den rovviltpolitikken som ein fører.

Her registrerer eg at det er stor forskjell. Det kan då vera interessant å sjå kvar SV vil leggja seg når ein får framlagt resultatet av årets jordbruksforhandlingar, og kva inngang ein vel å ta i den debatten som naturleg nok vil følgja etter det.

Eg ventar i spenning. Eg har ikkje fått nokon svar eller refleksjonar på det i debatten i dag.

Ola Elvestuen (V) [11:48:43]: Det er viktig å påpeke at dette er helt moderate økninger av bestandsmålene i

Norge, og at selv om Stortinget vedtar dette, vil Norge – suverent – ha den strengeste rovviltpolitikken i Europa. Med habitatdirektivet i EU-landene ville dette vært helt forbudt, det vi holder på med. Da ville vi måtte stille helt andre krav, og vi måtte ha helt andre forvaltningsregimer for rovdyr, også i Norge, slik som Sverige har, som Finland har, som de baltiske landene har, og som til og med Danmark har – for ulv.

Jeg mener at man fint kunne oppnådd disse bestandsmålene uten at det går ut over noe beitenæring i det hele tatt. Åtte-tolv ynglinger går fint innenfor ulvesonen, slik den er i dag. I hvert fall hvis en går tilbake til sånn ulvesonen ble vedtatt behandlet, kan man fint gjøre det også i dag. Man burde hatt en liten økning, eller utvidelse, i Rendalen. Det er et faktum at ulv drar til Rendalen for å dø, i stor grad, for det er der man havner i disse konfliktområdene ved grensene, og derfor blir de unødvendig tatt ut, uten at det er noe tap.

Det er det samme for jerv. I de samme områdene i Innlandet kunne jerv enkelt komme opp på disse bestandsmålene uten at det hadde gitt noe større tap. At man tillater jerv på Hardangervidda, erkjenner jeg er en mer krevende øvelse, men jeg mener likevel det er riktig å gå den veien, også fordi villreinen trenger det. Det er naturlig. Det er et problem at en ikke har rovvilt der.

Når det gjelder reindrift, er det helt klart vanskelig, men det er jo nettopp derfor bestandsmålene er lave i Nord-Norge. Jeg synes også det er et paradoks at da jeg var statsråd, foreslo regjeringen til og med at man skulle flytte bestandsmålet for gaupe i Troms og Finnmark, at den skulle tas ned og flyttes sørover, men det ble tatt bort av et storting som avviste hele forslaget, hvor også den endringen ble tatt bort. Så bestandsmålet holdes lavt i nord, og det er vel en liten nedgang i de tapene som har vært. Det var det i hvert fall tidligere, uten at jeg kjenner de siste tallene.

Jeg synes det er synd at dette blir nedstemt på Stortinget. Dette er små endringer, moderate endringer, som vil ha stor betydning for disse bestandene, og som vil gi en mer naturlig natur over større områder i Norge. Så jeg erkjenner at dette er en diskusjon som Venstre bare vil fortsette, og det er en kamp som vi får fortsette også i årene framover.

Siv Mossleth (Sp) [11:52:02]: Jeg beklager å måtte dra ut denne debatten, men jeg er nødt til å realitetsorientere representanten Elvestuen. En økning i bestandsmålet på 25 ungekull av jerv, er ikke en moderat økning; det er en svært stor økning. I dag har vi et bestandsmål på 39 ungekull, og det betyr at vi har rundt 400 jerver. I Nordland, som jeg refererte til tidligere, har vi bestandsmål på ti ynglinger av jerv, ti ynglinger av gaupe og én bjørneyngling. Det er svært høye bestands-

mål for en reindrift som sliter med et kalvetap på rundt 60 pst. – og det er ikke fordi reinen er i dårlig kondisjon. I Nordland og Troms har vi de høyeste slaktevektene på reinokser, på voksen rein som slaktes, så reinen er i god kondisjon.

Jeg har lyst til å minne om hva Sametinget sier om den psykiske helsen, spesielt til reindriftsutøverne. Det er problematisk for dem å se at ørn tar kalvene med det samme de kommer ut, og det er problematisk for dem å gå og lete og lete etter døde dyr. Den psykiske helsen påvirker hele familien, og det påvirker hele det samiske samfunnet. Så dersom representanten Elvestuen tror at forslagene om 64 jerveynglinger og 75 gaupeynglinger er moderate økninger, tar han virkelig feil, og han kan spørre enhver reindriftsfamilie om de synes det er en moderat økning eller ikke.

Presidenten [11:54:23]: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [11:54:41]: Det er en moderat økning. Som jeg sa i mitt innlegg: I Innlandet, i gamle Hedmark, f.eks. i ulvesonen, hvor det også er jerv, kan man fint ha en høyere bestand uten at det blir tatt flere beitedyr. Så sier jeg også at det er riktig at det vil gi større utfordringer på Hardangervidda. I nord er bestandsmålene lave, nettopp av hensyn til reindriften. Det er jeg enig i at de skal være. De siste tallene jeg har, med mindre det har vært en økning de siste par årene, viser en liten reduksjon når det gjelder tap av tamrein til rovdyr. Det var i hvert fall slik tidligere, med mindre det har endret seg nå. Det har vært en større reduksjon når det gjelder sau. Men jeg holder fast ved at dette er en moderat økning, som fint kunne vært gjennomført uten at det hadde fått noen negative følger.

Presidenten [11:55:48]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:55:51]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i svalbardmiljøloven (beskyttelse av sjøfugl og isbjørn, overtredelsesgebyr, opprydding m.m.) (Innst. 281 L (2023–2024), jf. Prop. 47 L (2023–2024))

Presidenten [11:56:08]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg

på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:56:34] (ordfører for saken): Jeg vil først og fremst takke komiteen for et godt samarbeid om behandlingen av Prop. 47 L for 2023–2024 fra Klima- og miljødepartementet. I proposisjonen foreslås endringer i svalbardmiljøloven, som vi behandler her i dag. Jeg skal her ta for meg noen av de mest vesentlige endringene:

I § 30 foreslås det å innføre et nytt forbud mot bruk av droner i nærheten av fuglefjell i hekketiden.

I §§ 30 og 30 a foreslås det å innføre et forbud mot unødig å forstyrre, lokke til seg eller forfølge isbjørn og innføre et avstandskrav til isbjørn på 300 meter, og at kravet økes til 500 meter i perioden 1. mars til 30. juni. Det foreslås også en tilbaketrekningsplikt om isbjørn påtreffes nærmere enn avstandskravet.

Vi behandler også flere forskriftsendringer her i dag, men dette er de to som det i hovedsak har vært diskusjon om. Derfor vil jeg gå litt mer i dybden på dem, og resten vil kunne behandles og ses på i innstillingen.

Lovforslaget har vært på høring, og det har kommet en del tilbakemeldinger, og stridstemaet har i stor grad handlet om de endrede bestemmelsene om isbjørn. Innstrammingsene i lovverket er begrunnet med at det er blitt langt flere isbjørner enn tidligere og flere turister og økt press fra klimaendringer, noe som fører til at leveområdene og mattilgangen for isbjørnen minker. Samtidig er det et mål at isbjørnbestanden skal få utvikle seg tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet på Svalbard, og at den ikke skal tilvennes mennesker.

I departementets høringsrunde var 41 av 43 høringsinstanser kritiske til innstrammingsforslagene i isbjørnbestemmelsen, og de kritiske instansene representeres i stor grad av næringsliv, reiseliv og filmproduksjon. Det har også kommet flere høringsinnspill til komiteen med kritiske innspill til departementets forslag.

Regjeringen har tidligere uttalt at man arbeider med en ny stortingsmelding om Svalbard, som etter planen skal legges fram for Stortinget i 2024. Denne skal erstatte den forrige svalbardmeldingen av 2016. Der har komiteen delt seg i form av om man skal vedta dette nå, eller om man skal vente på svalbardmeldingen. Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, mens et mindretall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ber regjeringen trekke tilbake Prop. 47 L og fremme den på nytt i forbindelse med behandlingen av den nye stortingsmeldingen om Svalbard.

Jeg ser fram til debatten om saken og tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [11:59:34]: Da har representanten tatt opp forslag nr. 3, som Fremskrittspartiet er med på. Forslag nr. 1 fremmes ikke fordi det er formuleringen i forslag nr. 3 som er riktig.

Linda Monsen Merkesdal (A) [11:59:53]: Innstillinga om endringar av svalbardmiljølova som me skal vedta i dag, er ei forsterking av allereie eksisterande lovverk. Det som manglar, er reelle verkemiddel for å handheva lova.

Svalbard er eit arktisk område med sårbar natur og eit biologisk mangfald som er heilt unikt, som bl.a. har isbjørn – ikkje mange land kan skryta av det. Me har òg utryddingstrua fuglar som blir utsette for forstyrningar og miljøpåverknad. Difor er det alltid viktig at me balanserer mellom menneskeleg aktivitet, natur og dyreliv og ikkje minst klimaet på Svalbard.

Svalbard er den plassen me ser klimaendringane raskast. Som saksordføraren var inne på, har komiteen hatt høyring om svalbardmiljølova, og mange aktørar har ytra si bekymring knytt til forsterkinga av lovverket. Me anerkjenner at det er viktig med menneskeleg aktivitet på Svalbard, men det må òg vera i ein balanse. Me må ta på høgste alvor at auka menneskeleg aktivitet byr på nokre utfordringar. Lovverket slik det står i dag, er vanskeleg å handheva. Difor finn me det nødvendig med ei forsterking.

Det som overraskar meg i denne saka, er at Høgre er med på å framstilla denne forsterkinga av lovverket som eit problem, eit lovverk som vil gje beskyttelse for sårbare dyr og sårbar natur. Høgre viser med dette utsetjingsforslaget kvar dei eigentleg står i klima- og miljøpolitikken. Det er litt rotete og viser litt manglande evne til å ta avgjersler og vera konkret når det faktisk gjeld. Me kan forsikra både Høgre, næringslivet og fastbuande på Svalbard at svalbardmeldinga som kjem seinare, skal vareta ei brei interesse på Svalbard. Samtidig skal me klara å vareta den sårbare arktiske naturen saman med næringslivet og fastbuande.

Vedtaket me skal gjera i dag, vil ikkje leggja avgrensingar på svalbardmeldinga. Dette er ein liten del av eit stort bilete. Men selfie med isbjørn kjem nok til å bli forbode i framtida.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:03:14]: Det er et viktig lovverk vi diskuterer her i dag, som Høyre i regjering tok initiativ til å oppdatere i lys av en økende trafikk fra turisme – også ekspedisjonsturisme – på Svalbard. Miljøregelverket måtte da oppdateres og strammes noe til, bl.a. for å beskytte isbjørn og annen vill natur på Svalbard.

Vi har gjort det klart at vi er positive til å gjøre endringer, men vi ga altså for halvannet år siden beskjed til regjeringen om at det måtte komme i riktig rekkefølge.

Som representanten Merkesdal helt riktig påpekte, er det en liten bit av et større bilde. Det større bildet er svalbardmeldingen – hva som er den norske målsettingen for svalbardsamfunnet, for politikken, for norsk bosetting framover. Det er veldig store og viktige spørsmål, ikke bare for bosettingen på Svalbard – som har sagt svært klart og tydelig fra at de ikke er enig i det regelverket det legges opp til – men det har også betydning langt utover Svalbard, for dette handler om hvordan Norge framstår utad.

Jeg har tidligere hatt den glede og også det tunge ansvar å skulle representere Norges standpunkt overfor andre land i utenriktjenesten, både som utstasjonert og i møte med andre land. Jeg kan ikke få understreke betydningen nok av at man som norske representanter vet at man har et samlet storting bak seg i svalbardpolitikken når man sier hva som er standpunktet – overfor både land som er enig i norsk standpunkt, og land som ikke er enig i norsk standpunkt.

Solberg-regjeringen, men også regjeringen før den, har klart å samle de store partiene – på tvers av høyre- og venstresiden – i brede flertall i svalbardpolitikken. Det er en styrke for Norge. Det som er problemet med denne behandlingen, er at regjeringen ikke har klart å stokke føttene og ta signalet om at vi må se på helheten først – svalbardmeldingen – og så ta stilling til miljøregelverket, som vi også har bedt om å få oppdatert. I stedet har man fått noen bestemmelser hele lokalsamfunnet mener slår føttene under de næringsgrunnlagene som er på Svalbard.

Aleksander Øren Heen (Sp) [12:06:24]: Det er viktige endringer i svalbardmiljølova Stortinget tek stilling til i dag, men eg vil átvara litt mot å setja det inn i den heilt store konteksten av kva som er Noregs overordna mål med Svalbard. Det handlar altså om å regulera avstanden ein skal ha til isbjørn – det er kanskje det mest inngripande forslaget – og det handlar om å innføra forbod mot dronar i hekketida på fuglefjell og eit par andre mindre miljøretta tiltak. Det går ikkje til angrep på den store, overordna svalbardpolitikken. Han ligg fast. Og meldinga er varsla, ho kjem snart. Eg trur ein vil sjå at dette er godt innanfor både den gjeldande svalbardpolitikken og den komande.

Det er ein historikk her som ein må dra med seg heilskapen i. Kvifor har me denne saka til behandling i dag, og ikkje tidlegare? Det er eigentleg eit meir relevant spørsmål. Jo, for då regjeringa la forslaget ut på høyring – med den lengste høyringstida i forhold til kva som er normalt i lovsaker – valde ein til og med å utvida den med nærare eitt år. Det er klart det har betydning for når Stortinget endeleg kan få saka på sitt bord. Så kan då Høgre og Framstegspartiet og andre som ikkje måtte lika

innhaldet, seia at her skulle ein ha venta til det kom ei ny melding igjen. Det er jo ein fin måte å sleppa å ta stilling til det faktiske innhaldet å seia at dette var ein dårleg prosess, snarare enn å gå inn i realitetane i saka og faktisk ta stilling til dei konkrete forslaga som ligg.

Eg trur det er viktig å få dette på plass. Eg trur det er viktig for isbjørnen, eg trur det er viktig for dei fuglefjella, og eg trur òg det er viktig å ha kontroll på droneflyginga på Svalbard. Det er viktig for naturen, som me har eit særskilt ansvar for å ta vare på, som er veldig sårbar, og som er i veldig stor endring på Svalbard på grunn av klimaendringar og anna.

Eg er glad for at ein klarar å samla seg og få til eit fleirtal som står seg i denne saka, og eg ser ikkje det at Stortinget gjer nokre justeringar i miljøregelverket som eit angrep på dei lange, solide linene i den overordna svalbardpolitikken. Det trur eg er godt innanfor det som bør vera akseptabelt ut frå Svalbardtraktaten, men òg i norsk politikk elles.

Lars Haltbrekken (SV) [12:09:09]: Det er et viktig forslag vi behandler i dag, som gir bedre beskyttelse til isbjørn og natur på Svalbard, og derfor støtter SV opp om det forslaget som regjeringen har lagt fram.

Men vi har også fremmet et løst forslag til saken som har til hensikt å gi isbjørnen enda litt sterkere beskyttelse, og det går på å kunne bruke pepperspray i møte med isbjørn. Vi vet at det kan fungere avskrekkende på isbjørnen. Det er prøvd tidligere, bl.a. i Alaska, hvor folk har blitt overrasket på hytta av isbjørn som prøver å trenge seg inn. I stedet for å finne fram geværet og skyte isbjørnen, har man gitt isbjørnen en skikkelig dose pepperspray i døråpningen, og isbjørnen har forsvunnet. Så dette er et forslag som både vil gi folk bedre beskyttelse mot isbjørnangrep, og som også vil føre til at vi tar bedre vare på isbjørnbestanden. Man kan også tenke seg at man ligger i et telt, og at man har sikret seg med snubletråder rundt teltet, men at disse snubletrådene av en eller annen grunn ikke virker, og du får et isbjørnhode inn i teltet. Da kan det være litt vanskelig å få fram skytevåpenet i tide til å få avverget et angrep fra isbjørnen, men har du en dose pepperspray liggende ved hodeputen, har du i hvert fall muligheten til å få brukt den ganske raskt, og både du og isbjørnen vil overleve.

Derfor håper jeg at de partiene som nå har snakket varmt om å ta vare på isbjørn og gi isbjørnen bedre beskyttelse på Svalbard, også kan støtte opp om det som er både SVs og Rødts forslag, som jeg herved tar opp.

Presidenten [12:11:29]: Da har representanten Lars Haltbrekken tatt opp det forslaget han refererte til.

Ola Elvestuen (V) [12:11:41]: Først vil jeg fra Venstres side si at vi er enig i det overordnede bildet, at dette

er en sak som burde vært tatt sammen med Svalbardmeldingen, det er det naturlige stedet. Venstre vil stemme for forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Hvis det ikke får flertall, vil vi støtte innstillingen sånn som den foreligger. Innstillingen legger inn dette forbudet mot droner i hekketiden ved fuglefjell, som er en positiv endring.

Det er diskusjon om avstandskrav til isbjørn. Jeg har forståelse for at det har vakt ganske sterke reaksjoner på Svalbard, selvfølgelig hos mange som i dag forholder seg til isbjørn og at den skal ikke forstyrres. Det ligger i regelverket allerede nå, og man følger det slik det er påkrevd, uten unødige forstyrrelser.

Det er også riktig at det er lite konflikter der isbjørn har blitt skutt de siste årene. Samtidig er det sånn, som flere har påpekt, at det blir mer isbjørn, selv om den ikke er oppe på det naturlige bestandsnivået. Målet er at det skal bli enda flere isbjørner på Svalbard. Men den vil være på mindre tilgjengelig områder på grunn av den globale oppvarmingen.

Dette skjer samtidig som det har blitt økt turistaktivitet. Man må forvente at det blir flere turister også i årene framover. Da mener Venstre det er riktig med disse avstandsbestemmelsene, men synes samtidig at regjeringen har gjort et klokt valg ved å moderere Miljødirektoratets forslag om at 500 meters avstand bare settes om våren, fra 1. mars og ut i juni – om jeg ikke husker helt feil. Jeg tror det er riktig å gjøre. Den moderasjonen i ordlyd hvor det vel står at man ikke skal unødig forstyrre, lokke til seg eller forfølge isbjørn, er også riktig. Men ordet «oppsøke» er tatt ut, noe som ikke var lov, så det er noe moderert.

Jeg tror det er viktig at regjeringen legger til grunn en fleksibilitet på grunn av motstanden fra dem som skal lage naturfilmer, de som har oppgaver. Det må fortsatt være mulig på Svalbard også framover.

Une Bastholm (MDG) [12:14:59]: I regjeringens Hurdalsplattform står det at naturen skal legge rammer for all politikk. Dette er et eksempel på det, og det synes jeg vi skal sprette sjampanjen for eller kanskje spise en ekstra is for i morgen på 17. mai. Her vinner dyrelivet og isbjørnen, som er truet og presset fra mange kanter. Flere har nevnt klimaendringene, og det er egentlig ganske brutalt allerede. Vi får se om vi klarer å ivareta isbjørnbestandene i verden med den utviklingen i klimaendringene som vi nå har, basert på klimaendringene som så langt allerede har skjedd, og tatt i betraktning at klimaendringene går mye raskere i Arktis enn i resten av verden.

500 meter i avstandsregulering virker fornuftig. Mye isbjørn, etter det jeg skjønner, vil nok være skremt før det, men det må være mulig å praktisere, og det er en av-

veining her også mot andre interesser. Det at man utvider til 500 meter, er vi veldig glad for.

Når det gjelder forslaget om pepperspray mot bjørn, tenker jeg at veldig mye har gått galt før man eventuelt klarer å finne fram en pepperspray for å beskytte seg, selv om tanken er god. At det er bedre å beskytte seg med pepperspray mot en bjørn enn å skyte den, er jeg enig i, men jeg er kritisk til det signalet man sender. Jeg tror nok også det vil være mange flere situasjoner hvor det er ulemper med at folk går rundt med pepperspray, enn situasjoner hvor en avverger tap av liv, både menneskelig og det å skyte en bjørn, med at noen har en pepperspray. Jeg tror at ulempene mange ganger overskrider fordelene med å slippe det fri. Så kunne man likevel ha sett for seg at man utreder det, men jeg er kritisk til det signalet det sender fra Stortinget. Så vi kommer til å stemme mot det forslaget.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:17:15]: Svalbard er et unikt naturområde. Ingen andre steder finner man et så rikt dyreliv så langt nord. Svalbard er lett tilgjengelig og et attraktivt reisemål for å oppleve uberørt natur og dyreliv. Det er det stadig flere som vil.

Turisme og ferdsel har økt i mange år, og Svalbard har langt mer turisme og ferdsel enn andre områder så langt mot nord. Samtidig vet vi at Svalbard har verdens raskeste klimaendringer, som gjør dyrelivet mer sårbart for forstyrrelser.

Å bevare Svalbards særegne villmarksnatur er et av de overordnede målene for svalbardpolitikken. Naturen og dyrelivet skal bevares tilnærmet upåvirket av aktivitet på Svalbard, og miljøhensyn skal veie tyngst ved konflikt mellom miljøvern og andre interesser.

Hovedtrekkene i svalbardmiljøloven har vært uforandret siden 2002, og med dagens aktivitetsnivå er den ikke lenger tilstrekkelig til å ivareta miljømålene for Svalbard.

De endringene vi diskuterer i dag, kommer i tillegg til en del større endringer i miljøregelverket på Svalbard, bl.a. endringer i verneforskriften om hvor turister kan settes i land, og som er viktige for en mer bærekraftig forvaltning av svalbardsamfunnet.

Denne regjeringen kommer snart med ny svalbardmelding. Selv om jeg selvfølgelig ikke kan kommentere innholdet nå, kan jeg si at regjeringens lovforslag og regjeringens svalbardmelding har utgangspunkt i det samme utfordringsbildet når det gjelder reiseliv og økt ferdsel.

Klimaendringene fører til vanskeligere forhold for isbjørn på Svalbard. At isbjørnen får lete etter mat, jakte og hvile uten forstyrrelser fra oss mennesker, er viktig, og derfor må vi holde god avstand. God avstand vil også sikre at det ikke oppstår farlig situasjoner, og at isbjør-

nen over tid ikke blir tilvent oss mennesker. Sysselmasteren på Svalbard har etterlyst et tydeligere regelverk om å holde avstand til isbjørn, og har i sin tilråding anbefalt et konkret avstandskrav nettopp for å tydeliggjøre regelverket og lette og effektivisere sysselmasterens håndheving.

Å styrke isbjørnens beskyttelse mot omfattende og nærgående ferdsel er helt nødvendig, og jeg er glad for at komiteens flertall er enig i det. Men jeg vil også presisere at like viktig som å foreslå nødvendige regler, er det for meg at forslagene ikke går lenger enn det som faktisk er nødvendig. Regjeringens forslag er vesentlig mindre omfattende enn forslaget som var på høring, ved at regjeringen ikke har fulgt opp høringsforslaget om et absolutt forbud mot å oppsøke isbjørn.

Isbjørn er viktig, men like viktig er sjøfuglene. Jeg er svært glad for at vi får på plass regler som ivaretar disse. Det går stadig dårligere med sjøfuglene, og det er viktig å redusere forstyrrelsene under hekketiden.

De andre endringene i lovforslaget om overtredelsesgebyr, opprydding og delegering er viktig for gode og effektive beslutningsprosesser som det er flott å få på plass.

Avslutningsvis får jeg beklage at jeg var litt for offensiv i forrige sak, vi har mye vi skal gjøre på klima- og miljøområdet, men vi skal selvfølgelig vente på tur.

Presidenten [12:20:17]: Det blir replikkordskifte.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:20:32]: Den forrige svalbardmeldingen kom i 2016. Det framgår der at målet med norsk svalbardpolitikk bl.a. er opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen. I meldingen påpekes det at en fortsatt utvikling innen eksisterende virksomhet slik som reiseliv, forskning og høyere utdanning vil bidra til å nå dette målet.

Flere innspill har kommet inn fra aktører innen reiseliv og andre aktører på Svalbard. De uttrykker bekymring for både bolyst, reisevirksomhet og muligheten for å drive det på Svalbard framover. Ikke minst henger det sammen med at kullgruvene legges ned i 2025, og 200 arbeidsplasser forsvinner på øyen. Lokalbefolkningen uttrykker bekymring for reiselysten og at dette lovforslaget som nå kommer, sterkt begrenser både bolyst og utforskningsmuligheter. Deler statsråden noen av de bekymringene, eller mener han at alle de lokale tar helt feil her?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:21:35]: Jeg har respekt for mange av de bekymringene som har vært uttrykt underveis. Nettopp derfor, som jeg også redegjorde for i mitt innlegg, har vi i vårt forslag vært opptatt av å ikke ha strengere regler enn nødvendig.

Samtidig tror jeg vi må erkjenne at de reglene som har vært der, og som har vært der over lang tid, ikke gir god nok beskyttelse, og de gir ikke god nok avgrensning, gitt det betydelige presset som har blitt fra turistnæringen, og som har gjort det nødvendig å foreslå disse endringene. Jeg har stor tro på at næringen skal klare å tilpasse seg det på en klok og fornuftig måte, og at det skal være et godt grunnlag for å drive reisevirksomhet på Svalbard også i framtiden.

Så skal vi minne oss selv på at noe av grunnen til at det er viktig å fremme disse endringene, handler også om et trygt og godt lokalsamfunn. Vi ser at det blir flere problembjørner som følge av at de blir tilvant at de stadig oppsøkes av menneskelig aktivitet. Det kan vi bidra til å unngå gjennom dette regelverket, som også vil være bra for lokalsamfunnet på Svalbard.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:22:38]: Som tidligere nevnt her i salen bl.a. fra representanten fra Høyre, er Svalbard viktig for Norge, og ikke minst også internasjonalt. De lange linjers løp er det vi skal legge til grunn for svalbardpolitikken, og vi bør også søke å finne sammen og kunne enes om en svalbardpolitikk som står seg gjennom vekslende regjeringer. Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, og nå støtter også Venstre det, har jo ikke foreslått å avvise dette lovforslaget, men man har foreslått at man skal sende det tilbake og behandle det sammen med den svalbardmeldingen som ventes å komme nå, i 2024. Det ble også uttrykt her tidligere at høringsinnspillet og høringsrunden har ligget der mer enn et år, og det er da veldig snodig at man har så dårlig tid og vil få det innført nå. Kan statsråden avklare hvorfor man ikke kan vente til svalbardmeldingen kommer?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:23:42]: For det første synes jeg det er litt rart å si at det er flertallet på Stortinget sin feil at man ikke har enstemmighet. Her mener jeg at vi har foreslått moderate, kloke innstramminger i regelverket, som avveier de viktige hensynene som ligger i både en bedre beskyttelse av isbjørnen, og at vi skal kunne ha næringsaktivitet i framtiden.

Hvis en del av de endringene som vi har fremmet i forskrifter, hadde vært lovendringer, kunne jeg i og for seg forstått noen av de utfordringene som representanten spiller over til meg. Men her snakker vi altså om et avstandskrav til isbjørn og i tillegg konkrete reguleringer knyttet til forbud mot ubemannede luftfartøy ved fuglefjell. At det ikke skal være greit å ta stilling til det isolert sett, klarer jeg ikke helt å forstå. Det burde egentlig være relativt kurante saker å kunne ta stilling til her konkret.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:24:45]: Der er statsråden og jeg uenige. Jeg mener at dette henger sammen,

men det kommer jeg mer inn på i mitt innlegg etterpå, så jeg skal la det ligge nå.

Man foreslår en del straffeskjerpelser, man foreslår en del lover som nå vil bli vanskelige å håndheve, og man har økte kontroller. Man har hatt økte lovbrudd de siste årene, mye grunnet økte kontroller, men dette vil med stor sannsynlighet medføre økt behov for både oppbemanning og økte ressurser. Har man da budsjettmessig tatt hensyn til disse nye lovforslagene i form av økt behov for politiresurser og oppfølgingsenheter?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:25:46]: La meg bare først si at det er helt greit å være uenig i denne konkrete saken. Hvis det var sånn at man hadde fremmet et alternativt forslag, fordi man f.eks. mente at avstandskravet til isbjørn var for inngripende, kunne jeg i og for seg forstått det, men jeg stiller meg litt undrende til at det i denne konkrete saken er krevende å ta stilling til hva et eventuelt avstandskrav til isbjørn faktisk skal være. Ønsker man å være mindre restriktiv og gå mer for det næringslivet på Svalbard har sagt at de ønsker seg, kan jeg ha respekt for det, men da burde man fremmet det som et alternativt forslag til den innstillingen som nå ligger.

Når det gjelder oppfølging og ressurser, har departementet vurdert det konkret i sitt svar til komiteen. Vi vurderer ikke at det er behov for økte ressurser til Sysselmesteren, men Sysselmesteren må selvfølgelig hele veien prioritere tilsyn og kontroll innenfor sine til enhver tid gjeldende budsjetter.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:26:55]: Avstandskravet på 500 meter deler av året er noe som har blitt nevnt som problematisk av noen av de mest seriøse reiselivsaktørene vi har på Svalbard, og NHO. Denne komiteen var på reise til Svalbard. For alt vi vet, kan vi ha brutt loven under den reisen, uten at vi var klar over det. Til enhver tid å være mer enn 500 meter fra isbjørn, er veldig vanskelig å overholde og ikke minst håndheve.

Hva vil statsråden si til både befolkningen på Svalbard og reiselivsoperatører, som har gitt over 100 høringsinnspill om at dette er problematisk for dem? De mest seriøse ønsker ikke å få i sitt omdømme at de er lovbrøyttere ved tilfeldigvis å være 500 meter i nærheten av isbjørn. Hvordan skal de forholde seg til dette?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:27:54]: La meg bare innledningsvis si at jeg forstår at turister som kommer til Svalbard, ønsker å se isbjørn. Jeg forstår av samme grunn hvorfor det er en næringsaktivitet å tilby å oppsøke og se isbjørn for de turistene som kommer, men det er ikke et mål for isbjørnforvaltningen i seg selv at turister skal komme og se isbjørn. Målet for mil-

jøforvaltningen knyttet til isbjørn, er at vi skal ha en klok, fornuftig og bærekraftig forvaltning av isbjørnen, noe som ikke har vært tilfelle i det regelverket som er nå, på grunn av den økte belastningen som har kommet. Det er bakgrunnen for at det har vært behov for å gjøre innstramminger, som vi diskuterer her i Stortinget i dag.

Det er ikke straffbart f.eks. å komme uforvarende og uforskyldt på isbjørn. Det er i og for seg helt greit, men da må man trekke seg tilbake når man blir oppmerksom på bjørnen. Jeg skjønner at det å starte å forvalte dette regelverket, skaper noen spørsmål, men jeg er helt overbevist om at det som på andre områder, kommer til å gå seg godt til over tid.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:29:00]: Det statsråden nevner der, er allerede ivaretatt av det lovverket som er i dag. Man skal ikke drive oppsøkende virksomhet overfor isbjørn, og de seriøse reiseaktørene forholder seg til det. Man kunne i dialog med dem kommet fram til et veldig godt lovverk, og man kunne jobbet sammen med Høyre og andre partier og fått et bredt flertall. Når man velger å ikke gjøre det og regjeringen får et varsel et og et halvt år i forveien om at her ønsker opposisjonen å legge behandlingen opp på en viss måte: Er det et mål i seg selv å skaffe en ny presedens om at man ikke skal etterkomme det opposisjonen ønsker å gjøre for å få samarbeid og brede flertall? Er det en bevisst politikk? Er det noe som statsråden tenker at man skulle ønske også når hans parti er opposisjon? Eller er det sånn at vi fremdeles ønsker å legge opp til å få brede enigheter om svalbardpolitikken?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:30:00]: Det er litt spesielt å bli kritisert fra mindretallet i en sak som dette for at man ikke har et enda bredere flertall enn det vi har. Jeg har vært opptatt av å legge til rette for en bred inkludering knyttet til disse spørsmålene hele veien, og mitt mål er alltid at vi skal ha et så bredt flertall i Stortinget som mulig.

Det er jo ikke riktig det representanten sier om at dette allerede er ivaretatt. Det er Sysselmasteren på Svalbard som i sin spesifikke tilråding til Miljødirektoratet har uttrykt bekymring for situasjonen, som f.eks. sier at samme individ flere ganger i løpet av en dag blir oppsøkt av Zodiac-båter som har som eneste formål å komme så nær bjørnen som mulig, og han etterlyser spesifikt en strengere, men tydeligere regulering. Det er jo det regjeringen har fulgt opp, og flertallet i denne salen slutter seg til. Da er spørsmålet hvem Høyre er mest opptatt av å følge opp – om det er reiselivsnæringen, eller om det er Sysselmasterens klare anbefaling. Da bør man også være ærlig og tydelig i innstillingen om det.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:31:06]: Det har også vært klare signaler fra NHO, fra reiselivet, som er veldig opptatt av å bevare og verne isbjørn, om at disse reglene kan utformes på en bedre måte. Det kan gjelde avstandskrav og andre måter å tilnærme seg dette på. Dermed kan man få et regelverk som det er bred enighet om både blant lokalbefolkningen og blant næringslivet og reiselivet på Svalbard. Jeg synes det er problematisk at regjeringen da overkjører dem. Når det er snakk om å komme nær isbjørn, har vi også sett eksempler på at naturfotografer heller ikke får muligheten til det. Så spørsmålet er: Ønsker man egentlig mest mulig konflikt med både opposisjonen og befolkningen, eller ikke?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:32:13]: Igjen: Det er helt greit å være uenig i sak, men for en del av disse innstrammningene tror jeg det er reelle, underliggende uenigheter som er begrunnelsen.

Jeg har vært opptatt av at vi ikke skal ha strengere regelverk enn det som er nødvendig. Derfor har jeg kommet reiselivsnæringen i møte og ikke tatt inn et totalforbud mot å oppsøke isbjørn, men satt noen tydelige avstandskrav. Jeg tror det er fullt mulig å forvalte det på en klok og tydelig måte.

Jeg synes, igjen, at hvis det er denne reelle, underliggende uenigheten som er bakgrunnen for de problemstillingene som representanten tar opp, kunne man vært åpen og tydelig på det i innstillingen, at det er det man mener, og at man ønsker å gå for noe som er mer i reiselivsaktørenes interesse og mindre i retning det som Sysselmasteren peker på. For meg føyer dette seg litt inn i en rekke av saker der Høyre ikke vil si hva man mener om naturpolitikken, og ikke vil delta i de i og for seg aktive uenighetene som jeg og noen av de andre representantene i salen har. Det synes jeg er synd, for det tror jeg hadde vært berikende for debatten.

Une Bastholm (MDG) [12:33:25]: Jeg synes det bør sies i denne debatten at reiselivsnæringen kanskje bør minnes på at det er ingen isbjørn å se hvis vi ikke klarer å ivareta isbjørnbestanden på Svalbard, så det er i alles interesse at man tar hensyn til dyrelivet på en sånn måte at bestanden faktisk klarer å leve videre. Da er jeg enig med regjeringen i denne saken, og vi kommer til å stemme for. Jeg er mer bekymret for at dette ikke er tilstrekkelig. Så mitt spørsmål til statsråden er om det kommer til å komme noen flere tiltak, f.eks. i svalbardmeldingen, for å ivareta dyrelivet på Svalbard og å gå opp noen flere linjer mellom dyrelivets interesser og andre interesser slik at vi faktisk ivaretar dyrelivet.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [12:34:12]: De endringene har vi langt på vei lagt fram forslag om og der det gjennomføres i forskrift, vedtatt allerede. Vi har

gjort en betydelig innskrenking i hvilke områder reiselivet i det hele tatt kan besøke, for å kanalisere ferdselen til noen områder og sørge for at den urørte naturen som finnes på Svalbard, blir ivaretatt. Det klart at det er et svært inngripende tiltak, mye mer inngripende enn den spesifikke lovendringen som forhåpentligvis kommer til å bli vedtatt av Stortinget, med det flertallet som ligger bak, men det er helt nødvendig. Hvorfor er det nødvendig? Jo, fordi vi over tid har sett en nedadgående spiral, der reiselivsnæringen hele veien skal søke nye, urørte naturområder, noe som fører til en stadig økt belastning på svalbardsamfunnet. Det kan vi ikke leve med, og det er derfor vi har gjennomført store endringer i miljøpolitikken for Svalbard, for å sikre at vi tar vare på den urørte og spesielle naturen som finnes der, og de viktige artene som vi skal forvalte på en trygg og god måte.

Presidenten [12:35:13]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på 3 minutter.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:35:29]: Jeg vil gripe fatt i en del av det som er blitt sagt her i dag, men jeg vil begynne med en debatt på NRK Helgemorgen forrige helg, der jeg pluss en representant fra Arbeiderpartiet og ikke minst lokalstyrelederen i Longyearbyen på Svalbard var med. De som har sett den, har tydelig fått med seg at det er ganske sterk motstand blant store deler av lokalbefolkningen på Svalbard, som ser med uro på de forslagene som nå kommer.

Det foreslås vesentlige endringer i miljølovgivningen og isbjørnbestemmelser som kan både redusere bolysten, begrense næringslivet og ikke minst begrense mulighetene for friluftsliv.

Hadde vi i Fremskrittspartiet og de andre partiene som nå stemmer for å sende dette tilbake og ta det sammen med svalbardmeldingen, kommet med alternative forslag nå, hadde det vært en sak. Det er spesielt å høre statsråden si at siden vi ikke har fremmet alternative forslag, har vi en dårligere sak. Vi ønsker en helhetlig, ansvarlig svalbardpolitikk, der man kunne sett dette i sammenheng med svalbardmeldingen. Det er ikke sånn at svalbardmiljølovgivningen ikke har innvirkning og påvirkning på både bosetting, suverenitetshevdelse, muligheter for å ferdes på øya – alt. Det er snodig at denne regjeringen har valgt å ikke ta hensyn til det.

Fremskrittspartiet fremmet i fjor et forslag om å samkjøre svalbardmiljøloven med svalbardmeldingen. Det ble nedstemt. Det er det vi nå på samme vis prøver å få til atter en gang. Det er et flertall som stemmer mot det og stemmer for å behandle dette stykkevis og delt. Vi mener det er meget uheldig.

Jeg vil også påpeke at Senterpartiets bagatellisering av bekymringene lokalt næringsliv kommer med – og ikke minst nedvurderingen av lokalstyrelederen og lokale aktører – er det meget spesielt å høre fra et parti som vanligvis pleier å kjempe lokalstyrets og lokalinnvolveringens sak. Det er tydelig at man i stor grad har sittet her i Oslo og vedtatt en del lover som kan få meget negative konsekvenser.

For de fastboende har man uheldige situasjoner hvis man skal bruke hytta, hvis man er ute i båt, o.l. Hvis man da har isbjørn som er i veien, eller som kommer og oppsøker en, spesielt når man er i båt, har man tilbaketrekningsplikt og må eventuelt lette anker og flytte seg derfra. Hvis man skal til eller hjem fra en hytte og er uheldig og støter på en isbjørn innenfor 500 meter fra veien, har man ikke mulighet til å gjøre det man har planlagt.

Atter en gang: Vi mener dette burde vært behandlet sammen med svalbardmeldingen. Svalbardpolitikken skal være helhetlig, den skal være langsiktig, og det mener vi regjeringen ikke legger opp til med denne loven.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:38:51]: Jeg vil bare oppsummere debatten litt. Jeg synes det er positivt å høre det jeg opplevde som en litt mer ydmyk og forsonende tone fra statsråden. Samtidig har vi representanten fra Senterpartiet, Øren Heen, som altså ikke har noen erkjennelse av at dette burde blitt gjort på en annen måte, og at man burde tilrettelagt for opposisjonens ønske om å behandle ting samlet, se ting i sammenheng og få en mye bredere enighet om svalbardpolitikken. Det synes jeg er et tankekors. Det synes jeg er veldig synd. For meg og for Høyre er det i hvert fall et mål at vi skal ha en bred enighet, og at vi skal tilrettelegge for brede kompromisser nettopp i saker som er av nasjonal betydning for Norge. Jeg håper at regjeringspartiene klarer å reflektere litt i etterkant rundt dette og kanskje ta noen lærdommer av det.

Linda Monsen Merkesdal (A) [12:40:17]: Eg vil òg takka for debatten, og så vil eg seia at eg synest det er eit interessant forslag frå Haltbrekken, som ber oss om å tenkja på ein situasjon der me ligg i telt og det kjem ein isbjørn inn i teltet. Det er vel få av oss som kjem til å oppleva akkurat det.

Det blir diskutert ulike ting i debatten, men det me faktisk skal vedta i dag, er jo berre ei forsterking av ei allerede eksisterande lov som finst i dag. Sysselmeisteren me har tilsett for å overhalda lovverket, ber om ei forsterking av lovverket, sånn at han faktisk kan oppretthalda det me har pålagt han å utføra for oss. Han ber om å få eit avstandskrav. Som statsråden òg var inne på, er det lettare for sysselmeisteren å ha eit konkret avstandsmål å forhalda seg til når han skal handheva lovverket,

f.eks. når det kjem båtar eller scooterar køyrande etter isbjørn.

Eg høyrer representanten Thorheims framstilling av dette med avstandskrav og opplysning om 500 meter, men det er jo i eit visst tidsrom når isbjørnen faktisk er veldig sårbar. Elles er det snakk om eit avstandskrav på 300 meter. Det kler ikkje Høgre å ha ei populistisk tilnærming til debatten. Då er spørsmålet mitt: Kvar er Høgre i desse spørsmåla? Kva meiner Høgre eigentleg er viktig på Svalbard når ein skal vareta klima og natur? Det har ikkje Høgre sagt så veldig mykje om i denne debatten.

Å ta nærbilete av ein isbjørn er ingen menneskerett. Å få reisa til Svalbard er i seg sjølv ei fantastisk naturoppleving. Det kjem framleis til å vera auka aktivitet på Svalbard og eit ønske om å få lov å reisa til Svalbard, sjølv om ein ikkje får lov til å stå i nærleiken av ein isbjørn og ta selfie. Eg vil gjenta: I dag skal me forsterka eit lovverk som allereie eksisterer, sånn at sysselmeisteren skal få moglegheita til å utøva si rolle, som me har pålagt han.

Aleksander Øren Heen (Sp) [12:43:15]: Eg er sjølv sagt for at ein har breiast mogleg fleirtal i svalbardpolitikken. I svalbardpolitikken handlar det om å hevda det me meiner er Noregs interesser på Svalbard, at me har ei norsk busetjing der, at dette er underlagt norsk lovgjeving, sjølv sagt i samarbeid med dei andre traktatspartane. Her er det inga ueinighet – inga ueinighet i det heile.

Dette lovforslaget har vore på omfattande høyring, der alle næringslivsaktørane på Svalbard og andre som opererer på og rundt Svalbard, har hatt god tid til å koma med sine innspel. Dei har vore grundig vurderte av regjeringa. Dei fekk utvida høyringsfrist, slik at ein skulle få ordentlege og gode lokale prosessar der det var relevant.

Her har eg lyst til å korrigera representanten Nilsen litt, for lokalstyret i Longyearbyen har eit svært avgrensa mandat. Det omfattar Longyearbyen. På resten av Svalbard er det staten som har ansvaret, og som er grunneigar stort sett overalt, utanom i to russiske område og eitt privat, som er på dagsordenen i desse tider. Så det er faktisk staten og oss her i Oslo, når me er samla her i Oslo, som skal utøva den myndigheita, gjennom vår lokale representant, som er Sysselmeisteren.

Dette er sjølv sagt ikkje ideell Senterparti-tenking rundt korleis me forvaltar Kommune-Noreg elles, men akkurat for Svalbard meiner eg det passar relativt godt. Det tenkjer eg skal stå seg også framover, og det er ein del av det breie kompromisset i svalbardpolitikken.

Så det at eg kan bli oppfatta som noko krass og lite imøtekomande: Ja, det kan godt henda eg er det, men me har faktisk lytta. Det er gjort justeringar etter at det første forslaget blei sendt på høyring, og når me er komne dit at me meiner at dette er riktig å gjennomføra, har

me valt å behandla den lovproposisjonen, gått inn i han og teke debatten her i dag.

Så registrerer eg at det er nokon som meiner noko anna, som representanten Thorheim, som meiner at det kunne ha vore andre innretningar på dette. Han vel å ikkje leggja det inn, men seier heller at dette skulle me hatt i ein annan debatt, i ei anna sak. Vel, her er no i alle fall grunnlaget lagt på bordet, slik at ein kunne ha fremja alternative forslag viss ein meinte at det var alternativ som var betre enn det som faktisk blir vedteke i dag.

Så eg meiner ein har invitert til ein brei diskusjon. Det kviler på alle parti å samla seg om breie fleirtal, ikkje berre regjeringspartia.

Presidenten [12:46:00]: Representanten Bård Ludvig Thorheim har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:46:16]: Jeg skal først svare ut avstandskravet på 500 meter deler av året: Det er faktisk ikke populistisk. Det har kommet over 100 negative høringsinnspill fra en liten befolkning på Svalbard som lever i en veldig spesiell situasjon, og som har et opphold der – mange med en tanke om å gjøre noe for bra for landet. De har sagt veldig tydelig fra, og de har ikke blitt hørt.

Vi har ikke utredningskapasitet til å lage helt nye lover, men hvis man hadde lyttet til Høyre og fremmet dette lovforslaget på nytt i forbindelse med svalbardmeldingen, eller etter den, kunne man ha fått et veldig godt kompromiss med Høyre og ikke minst noe som Svalbards befolkning hadde tenkt var gode retningslinjer for å ta vare på isbjørnen og samtidig opprettholde en norsk befolkning og næring.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:47:24]: Jeg har ikke tatt ordet for å dra debatten videre ut, jeg føler vi har fått debattert flere punkter, felter og områder vi er uenige om. Det har vært en interessant debatt, men vi får dessverre ikke helt det utfallet som partiet jeg representerer, ønsker. Men slik er det.

Som sakens ordfører vil jeg takke for debatten i dag og ønske folk god tur ut i vakre Oslo i solskinnet.

Presidenten [12:47:54]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Stortinget tar nå pause fram til votering kl. 14.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 12.48.

Stortinget tok opp att forhandlingane kl. 14.04.

President: Nils T. Bjørke

Votering

Presidenten [14:04:31]: Stortinget går til votering og startar med resterande sak frå møtet tysdag 14. mai, dagsorden nr. 80.

Votering i sak nr. 10, debattert 14. mai 2024

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten og Særskilt melding til Stortinget om Etterretningstjenestens rolle i 25. juni-saken (Innst. 280 S (2023–2024), jf. Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten og Dokument 7:1 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Grunde Almeland sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utforme forslag til en beredskapspott til støtte for sivilsamfunnet og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 82 mot 18 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.07)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at det settes i gang relevant oppfølgingsforskning på de berørte av angrepet 25. juni.

II

Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om oppfølgingen av 25. juni-rapporten – vedlegges protokollen.

III

Dokument 7:1 (2023–2024) – Særskilt melding til Stortinget om Etterretningstjenestens rolle i 25. juni-saken – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Stortinget går då til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 16. mai 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en ny arealpolitikk for å stanse nedbygging av norsk natur (Innst. 313 S (2023–2024), jf. Dokument 8:76 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det sett fram 21 forslag. Det er

- forslaga nr. 1–12, frå Birgit Oline Kjerstad på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslaga nr. 13–21, frå Une Bastholm på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Forslaga nr. 18–20 vart trekte under debatten.

Det vert votert over forslag nr. 13, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag som lovfester et mål for arealnøytralitet både til lands og til havs og gjør dette bindende for arealpolitikken, herunder for planer og enkeltsaksbehandling på alle forvaltningsnivåer.»

Raudt og Venstre har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 89 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.19)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 14, 15 og 21, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at statsforvalteren har en lav terskel for å gripe inn mot utbygginger som er i strid med plan- og bygningsloven eller fører til alvorlige inngrep i naturen.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom statsforvalteren bidra til at dispensasjoner fra planer og bestemmelser i byggesaker gis i tråd med plan- og bygningsloven, og kun som unntak og i klare tilfeller.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om planvasking som pålegger kommunene å gå gjennom og vurdere reguleringsplaner som er eldre enn 5 år med formål om å fjerne områder som er satt av til utbygging som ikke tar tilstrekkelig hensyn til jordvern eller klima- og miljømål.»

Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Venstre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 82 mot 18 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 14.07.37)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 16 og 17, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det settes klare rammer for kommunene, slik at hyttebygging kun kan skje i tilknytning til eksisterende byggeområder og infrastruktur.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om unntak fra netteiers tilknytningsplikt ved etablering av nye hyttefelt og utvidelse av eksisterende hyttefelt, slik at disse ikke lenger er garantert tilkobling til strømmettet.»

Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 86 mot 14 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 14.07.55)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–12, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede handlingsplanen for Norges oppfølging av den globale naturavtalen legge til grunn at Norge skal verne minst 30 pst. av norsk natur innen 2030 og restaurere minst 30 pst. av forringet norsk natur innen 2030, og at målene skal innfris gjennom et representativt utvalg av norsk natur.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag om hvordan Norge kan innføre et prinsipp om arealnøytralitet i forvaltningen i kommunene innen utgangen av 2027.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede naturavgift som virkemiddel for å stanse nedbygging av natur.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan klima- og naturhensyn kan styrkes i plan- og bygningsloven i tråd med prinsippene i Naturavtalen og Klimaavtalen, og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at terskelen for å få dispensasjon til nedbygging av strandsone, matjord og annen verdifull natur heves vesentlig.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta vesentlig mer hensyn til natur, matjord og friluftsliv når innsigelser fra statsforvalteren vurderes av Kommunal- og distriktsdepartementet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig utarbeide og legge fram forslag om et forbud mot nedbygging av villmarkspregede områder, myr og våtmarksområder, gammelskog og andre spesielt verdifulle naturtyper.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til konkrete tiltak som skal stimulere til økt privat hyttedeling og til flere offentlige og frivillige dele- og utlånsordninger for hytter.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi kommunene bedre verktøy og mer ressurser til å kartlegge og følge opp ulovligheter i strandsonen. Stortinget skal orienteres om dette arbeidet senest i forslag til statsbudsjett for 2025.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak som sikrer bedre samordning av kommunenes åpning av næringsareal i natur eller på annen måte sikrer at det ikke åpnes unødig mye næringsareal og ødelegges unødig mye natur fordi kommuner konkurrerer ukoordinert om å tilby nytt næringsareal.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i alle eksisterende og nye nasjonale veiplaner legge fram samlede og lett tilgjengelige oversikter over direkte og indirekte påvirket naturareal, type natur og status for vedkommende naturtype.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak for å sikre at naturbaserte næringer som havbruk, skogbruk og jordbruk drives i tråd med naturavtalens mål om at all natur skal forvaltes bærekraftig, og orientere Stortinget om arbeidet senest i den varslede stortingsmeldingen om oppfølging av naturavtalen.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 82 mot 18 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.08.14)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Dokument 8:76 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en ny arealpolitikk for å stanse nedbygging av norsk natur – vedtas ikke.

Presidenten: Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 93 mot 6 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 14.08.42)

Votering i sak nr. 2, debattert 16. mai 2024

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe (Innst. 286 S (2023–2024), jf. Dokument 8:90 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det sett fram tolv forslag. Det er

- forslaga nr. 1–4, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 5, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslaga nr. 6–9, frå Ola Elvestuen på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 10, frå Ola Elvestuen på vegner av Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 11, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
  - forslag nr. 12, frå Une Bastholm på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- Under debatten har Raudt trekt seg frå forslag nr. 10. Det vert votert over forslag nr. 12, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte lisensjakten på ulv i ulvesonen i sesongen 2024/2025.»

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 90 mot 10 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.09.37)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 11, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen i områder uten beitedyr og tamreindrift og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 86 mot 14 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.09.53)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 10, frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en utvidelse av ulvesonen og komme tilbake til Stortinget med forslag som gjør at Norge tar et større ansvar for en levedyktig skandinavisk ulvebestand.»

Votering:

Forslaget frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 94 mot 6 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.10.08)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 6–9, frå Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at forvaltningen tolker bestandsmålene for rovdyr som minimumsmål, ikke maksimumsmål.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for ulv i Norge til minst 8–12 årlige ulvekull, inklusive grenserevir, hvorav minst seks helnorske ynglinger.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for den norske ansvarsarten jerv i Norge til minst 64 ungekull av jerv.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette bestandsmålet for gaupe i Norge til minst 75 ungekull av gaupe.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 86 mot 13 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.23)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om bestandsmål som sikrer en levedyktig bestand av rovdirene, samt sikrer økt bruk av utmarksbeite.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 86 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.39)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–4, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem endringer i rovdyrpolitikken som sikrer at rovdirene som hører hjemme i Norge, i større grad forvaltes etter faglige prinsipper som sikrer at artene forekommer i levedyktige bestander.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen reetablere prinsippet om en midlertidig utvidelse av ulvesonen for å skjermje familiegrupper med minst 50 pst. av reviret innenfor ulvesonen fra å skytes under lisensjakten på ulv utenfor ulvesonen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide sonen for jerv, slik at jerv kan etablere seg som en naturlig del av økosystemet innenfor Hardangervidda nasjonalpark.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, der det er nødvendig, vedta soner for leveområder for bjørn som er bedre tilpasset bjørnens naturlige leveområder og vandringsmønstre.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 82 mot 18 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.54)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:90 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Guri Melby og Ingvild Wettrhus Thorsvik om å øke bestandsmålene for ulv, jerv og gaupe – vert ikkje vedteke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 84 mot 14 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.22)

V o t e r i n g i s a k n r. 3, d e b a t t e r t 1 6. m a i 2 0 2 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i svalbardmiljøloven (beskyttelse av sjøfugl og isbjørn, overtredelsesgebyr, opprydding m.m.) (Innst. 281 L (2023–2024), jf. Prop. 47 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 2, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti
  - forslag nr. 3, frå Marius Arion Nilsen på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti
- Det vert votert over forslag nr. 3, frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Prop. 47 L (2023–2024) sendes tilbake til regjeringen. Stortinget ber regjeringen fremme saken på nytt i tilknytning til den kommende stortingsmeldingen om Svalbard.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti vart med 60 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.58)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede, med tanke på innføring av en rett til, og mulig påbud om, å ta med såkalt bjørnespray (pepperspray) som forsvarmiddel mot isbjørnangrep på Svalbard ved enhver teltekspedisjon eller opphold i hytter eller fangststasjoner utenfor bebodde områders umiddelbare nærhet.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 87 mot 13 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 14.12.14)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i svalbardmiljøloven (beskyttelse av sjøfugl og isbjørn, overtredelsesgebyr, opprydding m.m.)

I

I lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 30 tredje ledd skal lyde:

Fra 1. april til 31. august er det forbudt å bruke skipsfløyte, løсне skudd eller volde annen kraftig støy nærmere et fugleffjell enn en nautisk mil, eller bruke ubemannede luftfartøy (droner) nærmere et fugleffjell enn 500 meter.

§ 30 a skal lyde:

§ 30 a. (isbjørnbeskyttelse)

Det er forbudt å unødig forstyrre, å lokke til seg eller å forfølge isbjørn.

Ingen må ferdes eller oppholde seg nærmere isbjørn enn 300 meter. Fra 1. mars til 30. juni må ingen ferdes eller oppholde seg nærmere isbjørn enn 500 meter. Alle som oppdager isbjørn nærmere enn avstandsgrensen, skal trekke seg unna slik at lovlig avstand overholdes. Avstandsgrensen gjelder ikke i bebodde områder, ved opphold i forskningsstasjoner, hytter, telt eller lignende innretninger.

Alle som ferdes eller oppholder seg utenfor bebodd område, med unntak for deltakere i turistvirksomhet, skal ha kunnskap om sikring mot isbjørnangrep og ha med egnede midler til å skremme og jage isbjørn. Det skal iverksettes nødvendige tiltak for å kunne avverge et angrep fra isbjørn uten å skade eller avlive dyret.

Sysselmesteren kan gi forskrift om sikring mot isbjørnangrep som nevnt i tredje ledd.

§ 51 andre ledd skal lyde:

Departementet eller den departementet bemyndiger kan gi forskrift om gebyr for behandling av private planforslag.

§ 64 skal lyde:

§ 64. (opprydding)

Hvis en virksomhet blir nedlagt eller stanser, skal tiltakshaveren gjøre det som er nødvendig for å motvirke fare for skade på miljøet. Kan virksomheten medføre skade på miljøet etter nedleggingen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Sysselmesteren. Sysselmesteren kan gi pålegg om tiltak for å motvirke fare for skade på miljøet, herunder om behandling av forurenset grunn og beskyttelse av fauna, og om at det skal utarbeides en plan for oppfyllelse av pliktene etter leddet her.

Når en virksomhet eller deler av den opphører, skal tiltakshaveren på egen kostnad fjerne fra området alle installasjoner på overflaten, alt avfall og andre etterlatenskaper som ikke er fredete kulturminner etter kapittel V. Området skal så vidt praktisk mulig føres tilbake til sitt opprinnelige utseende.

Sysselmesteren kan

- a. *gi pålegg om hvilke tiltak som skal utføres etter annet ledd, herunder om behandling av forurenset grunn, og om at det skal utarbeides en plan for oppfyllelse av pliktene etter annet ledd*
- b. *kreve at det stilles sikkerhet for kostnadene ved opprydding og tilbakeføring etter annet ledd*
- c. *gi fritak fra oppryddings- og tilbakeføringsplikten etter annet ledd.*

Når et lokalsamfunn i et planområde skal avvikles eller fraflyttes i det vesentlige, skal den planansvarlige gi Sysselmesteren melding så tidlig som mulig. Den planansvarlige, eller den Sysselmesteren bestemmer, skal utarbeide plan som nevnt i første ledd tredje punktum og tredje ledd bokstav a.

Pliktene etter paragrafen her gjelder i tillegg til eventuelle plikter som følger av tillatelser etter §§ 57 eller 58. Den som vil starte opp virksomhet med tillatelse etter §§ 57 eller 58 etter at den har vært stanset i mer enn to år, skal gi melding om dette til Sysselmesteren. Sysselmesteren avgjør om det må søkes om ny tillatelse før virksomheten igangsettes.

Etterlatte kjøretøy, skip, fly, andre fartøyer og lignende skal fjernes av eieren.

§ 65 andre ledd skal lyde:

Når det kan oppstå fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven, skal den ansvarlige for virksomheten som faren skriver seg fra, sørge for tiltak for å hindre at den inntre. Miljøvernmyndigheten eller den departementet bemyndiger kan gi pålegg om slike tiltak. Er det inntrådt forurensning, skal den ansvarlige treffe tiltak etter reglene i § 93.

§ 87 skal lyde:

§ 87. (*miljøvernmyndighetenes tilsyn*)

Miljøvernmyndighetene eller den departementet bemyndiger fører tilsyn med miljøtilstanden og med at bestemmelsene gitt i og i medhold av denne lov blir overholdt. Det skal legges vekt på å føre et så effektivt tilsyn som forholdene tilsier og med minst mulig belastning for miljøet. Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger skal gjennom råd, veiledning og opplysning arbeide for å fremme formålet med loven her.

§ 89 skal lyde:

§ 89. (*opplysningsplikt*)

Den som har eller foretar seg noe som kan påvirke miljøet på Svalbard, plikter etter pålegg fra Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger, og uten hinder av taushetsplikt, å gi de opplysninger som Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger trenger for å utføre sine gjøremål etter denne lov. Når særlige grunner tilsier det, kan Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger kreve at opplysninger gis av enhver som utfører arbeid for den som har opplysningsplikt etter første punktum.

§ 90 skal lyde:

§ 90. (*granskning*)

Når det er nødvendig for å utføre gjøremål etter loven, skal Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger ha uhindret adgang til eiendom der det foregår virksomhet som kan påvirke miljøet, eller der miljøet kan antas å være påvirket. Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger kan også kreve å få lagt frem og granske dokumenter og elektronisk lagret materiale eller annet materiale som kan ha betydning for gjøremål etter loven.

Ved inspeksjon av virksomhet skal Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger først ta kontakt med representanter for virksomhetens ledelse, om ikke formålet med inspeksjonen dermed blir forhindret eller vesentlig vanskeliggjort.

§ 91 skal lyde:

§ 91. (*pålegg om undersøkelse*)

Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger kan ved enkeltvedtak pålegge en tiltakshaver som påvirker eller som det er grunn til å tro kan påvirke miljøet, å sørge for eller bekoste undersøkelser eller andre tiltak for å

- a. fastslå om og i hvilken grad virksomheten har påvirket eller kan påvirke miljøet,
- b. klarlegge årsaken til eller virkningene av inntrådte miljøendringer som virksomheten har forårsaket,
- c. klarlegge hvordan gjenoppretting av miljøet kan skje.

§ 93 første og tredje ledd skal lyde:

Den som har påvirket miljøet på Svalbard ved å overtre bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her, skal foreta nødvendige utbedringstiltak for å motvirke ytterligere påvirkning av miljøet, og – om mulig – gjenopprette den tidligere miljøtilstand ved oppsamling, rydding, fjerning, utsetting, planering eller andre egnete tiltak. Tiltak som i seg selv kan volde miljøpåvirkning av noen betydning, skal bare iverksettes etter samtykke eller pålegg fra Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger.

Innenfor rammen av denne paragraf kan Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger gi pålegg om hvilke utbedrings- og gjenopprettingstiltak som skal gjennomføres, herunder om avlaving av levende organismer som overtredelsen gjelder, eller om tilbakeføring av levende organismer eller kulturminner til opprinnelsesstedet.

§ 96 første og andre ledd skal lyde:

For å sikre at bestemmelsene i denne lov eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger fastsette tvangsmulkt til Svalbards miljøvernfond.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkten begynner da å løpe dersom den ansvarlige *oversitter fristen* for retting som er fastsatt av Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger. Tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige.

§ 96 a skal lyde:

§ 96 a. (*overtredelsesgebyr*)

Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger kan *illegge overtredelsesgebyr til* den som forsettlig eller uaktsomt overtrer

- a. *bestemmelsene i §§ 16 annet ledd, 18 annet ledd, 19 andre punktum, 26 første ledd, 27, 28 første ledd, 29, 30, 30 a første og annet ledd, 31 første til tredje ledd, 32 annet ledd, 33, 35, 42 første og annet ledd, 44 første og tredje ledd, 46 første ledd, 53 første ledd, 57 første og annet ledd, 58 første ledd, 62, 64 første, annet og fjerde ledd, 65, 66 første ledd, 67, 68, 70 første til tredje ledd, 71 første og annet ledd, 73 annet ledd, 79 annet ledd, 80, 81, 82 første og tredje ledd, 82 a, 83 annet og tredje ledd, 85 første og annet ledd, 86, 93 første ledd og 94.*

b. *vilkår eller plikter som følger av enkeltvedtak gitt med hjemmel i §§ 22 første ledd, 26 første ledd, 27, 30 femte og sjette ledd, 31 annet ledd annet punktum, 32 tredje til femte ledd, 34, 37, 44 annet ledd, 45 første og fjerde ledd, 46 tredje ledd, 54, 57 første ledd, 58 tredje og fjerde ledd, 66 tredje ledd, 69, 71 første og femte ledd, 80 første ledd bokstav b, 81 første ledd bokstav c, 82 første ledd, 83 annet ledd, 85 tredje ledd og 93 tredje ledd.*

I forskrift som gis i medhold av loven her, kan departementet fastsette at den som overtrer forskriften eller vilkår eller plikter som følger av enkeltvedtak gitt med hjemmel i forskriften, kan ilegges overtredelsesgebyr.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Domstolene kan prøve størrelsen på overtredelsesgebyret.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr i samsvar med første til tredje ledd når overtredelsen er begått *forsettlig eller uaktsomt* av noen som har handlet på vegne av foretaket. Dette gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes 2 år etter at overtredelsen opphører. Fristen avbrytes ved at det gis forhåndsvarsel eller fattes vedtak om overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyr betales til Svalbards miljøvernfond. Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om fastsettelse av overtredelsesgebyr, herunder gebyrets størrelse.

§ 97 skal lyde:

§ 97. *(direkte gjennomføring)*

Blir plikter som følger av loven eller vedtak i medhold av loven ikke etterlevd, kan Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger selv sørge for nødvendige tiltak for å få plikten overholdt. Før dette skjer, skal den ansvarlige gis varsel med en kort frist for selv å gjennomføre tiltakene. Varsel kan unnlates dersom tiltakene haster av hensyn til miljøet, eller det er uvisst hvem som er ansvarlig.

Ved iverksetting av tiltak etter første ledd kan Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger gjøre bruk av og om nødvendig volde skade på den ansvarliges eiendom. Sysselmesteren eller den departementet bemyndiger kan om nødvendig bestemme at det mot vederlag kan gjøres bruk av eller voldes skade også på andres eiendom. Staten innestår for vederlaget.

Utgifter til tiltak etter første ledd kan kreves dekket av den ansvarlige. Kravet er tvangsgrunnlag for utlegg.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 64 mot 36 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.41)

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart vedtekne med 64 mot 36 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.01)

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Sak nr. 4 [14:13:13]

Referat

Presidenten [14:13:14]: Det ligg ikkje føre referat. Dermed er dagens kart ferdig handsama.

Forlangar nokon ordet før møtet vert heva? – God 17. mai til alle saman! Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 14.14.

